ROK XXXIII. NUMER 1.

# DZIENNIK URZĘDOWY

## KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 31 stycznia 1929



### Propaganda obrony przeciwgazowej.

*Okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 12 grudnia 1928 r. Nr. O. Prez. 6702/28.*

Ministerstwo W. R. i O. P., doceniając znaczenie propagandy lotnictwa, jako jednego z niezwykle ważnych zagadnień polityki państwowej, wśród jak najszerszych warstw ludności, zwróciło uwagę okólnikiem z dnia 3 kwietnia 1928 r. Nr. I. 21247/27 (Dz. Urz. Nr. 4 poz. 81 *) na potrzebę prowadzenia przedewszystkiem w szkole systematycznej akcji w kierunku rozbudzenia zamiłowań lotniczych wśród całej młodzieży szkolnej, a przez nią wśród całego społeczeństwa. Obok zagadnienia propagandy lotniczej niemniej ważna jest propaganda obrony przeciwgazowej. I ta sprawa nie może być w szkole zaniedbana. Może ona być poruszona równocześnie ze sprawą lotnictwa, tembardziej, że w lutym r. b. nastąpiło połączenie Ligi Obrony Powietrznej Państwa z Towarzystwem Obrony Przeciwgazowej w jedną organizację: „Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej". Skutkiem tego wszystkie dawne Koła Ligi Obrony Powietrznej Państwa stały się automatycznie kołami Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, a tak otworzyła się przed niemi nowa praca tj. propagowanie obrony przeciwgazowej i przygotowanie do niej całej ludności. Na terenie szkolnym mogą więc być obecnie tworzone koła szkolne Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, aby się stać pożądanym ośrodkiem propagandy obrony przeciwgazowej w szkole.

*) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 257.

W związku z tem proszę o wydanie odnośnych zarządzeń do szkół.

Podsekretarz Stanu: *St. Czerwiński* wr.

*Zarządzenie Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 29 grudnia 1928 r. Nr. O. 2715/28*

Dyrekcjom wszystkich gimnazjów, seminarjów, kursów naucz., szkół zawodowych oraz radom szkolnym powiatowym (miejskiej we Lwowie) do wiadomości i zastosowania.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ign. Pytlakowski* wr.

## Zakładanie muzeów szkolnych.

*Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 21 stycznia 1929 r. Nr. O. 105/29*

Okręgowa Wystawa Szkolna we Lwowie zamknięta, część eksponatów wybrana przez delegatów Ministerstwa WR. i OP. zostanie wysłana na wystawę poznańską, znaczna jednak część wróci do swych właścicieli: nauczycieli, szkół, inspektoratów. Wszystkie eksponaty spełniły swe zadanie na wystawie, spełniać one będą jeszcze nadal zadania inne, przedewszystkiem jako wzorowe pomoce szkolne. Część ich jednak o charakterze ogólniejszym może odegrać jeszcze specjalną rolę, stając się zaczątkiem szkolnego muzeum zakładowego czy powiatowego. W każdej szkole, kierownictwie, dyrekcji lub inspektoracie znajdzie się niewątpliwie jakiś kącik, szafka czy skrzynka chociażby, w której odpowiednio dobrane i odrazu zainwentaryzowane eksponaty z Okręgowej Wystawy Szkolnej dadzą skromny zrazu początek muzeum szkolnego.

Corocznie uzupełniane materjałem statystycznym, fotografjami i dającemi się przechować charakterystycznemi wynikami pracy szkolnej stanie się muzeum takie bezpośrednio z życia czerpane kroniką szkoły (lub szkolnictwa w powiecie), jej metod pracy oraz wyników przekazywanych w dalsze pokolenia, które nietylko poznawać lecz nawiązywać do nich będą mogły swoją pracę i jej metody.

W ten sposób będzie ułatwione utrzymanie ciągłości pracy szkolnej, a niejeden wartościowy pomysł nauczyciela-wychowawcy nie pójdzie w zapomnienie, lecz przekazany za pośrednictwem muzeum szkolnego następcom i przez nich doskonalony może w niejednym wypadku stać się cennem ogniwem w rozwoju metod wychowania i nauczania.

Mając te możliwości na uwadze, zachęcam gorąco do zakładania szkolnych muzeów pojedynczych zakładów i powiatów.

Kurator Okręgu Szkolnego: *Ign. Pytlakowski* wr.

## Postępowanie administracyjne.

*Okólnik Kuratorjum O. S. L. z dnia 11 grudnia 1928 r. Nr. O. 1820/28 w sprawie wykonania postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341) *).*

Odwołując się do okólnika z dnia 5 lipca 1928 r. Nr. O. 1390/28 **) Kuratorjum O. S. Lw. podaje następujące wskazówki i wyjaśnienia w odniesieniu do przepisów o postępowaniu administracyjnem.

I. Postanowienia ogólne.

*Art. 1.* Postanowienia rozporządzenia niniejszego mają zastosowanie do postępowania we wszystkich sprawach z zakresu prawa administracyjnego, załatwianych przez władze i urzędy administracji państwowej i samorządu terytorjalnego, o ile rozporządzenie to nie przewiduje wyjątków.

(Do art. 1). Przepisy te stosują się do wszystkich spraw z zakresu prawa administracyjnego rozpatrywanych i załatwianych również przez państwowe władze, urzędy i organa szkolne (kuratorjum, rady szkolne okręgowe, rady szkolne powiatowe, (miejską we Lwowie), dyrekcje (kierownictwa) szkół średnich ogólno-kształcących, szkół zawodowych, zakładów kształcenia nauczycieli).

Ze spraw załatwianych przez samorządy terytorjalne, należy zaliczyć tu sprawy administracyjne samorządów szkolnych. Na terytorjum okręgu szkolnego lwowskiego istnieją jako takie rady szkolne miejscowe i wydziały szkół zawodowo-dokształcających.

II. Właściwość.

*Art. 2.* 1. Właściwość władz rzeczową i miejscową ustala się na podstawie przepisów o ich zakresie działania, a następnie na podstawie innych przepisów.

---

*) Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

(Rozporządzenie to przedrukowuje się w tekście okólnika mniejszym drukiem).

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki.* Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski.* Minister: *K. Bartel.* Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski.* Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski.* Minister Skarbu: *G. Czechowicz.* Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz.* Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *Dr. Dobrucki.* Minister Rolnictwa:: *K. Niezabytowski.* Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski.* Minister Komunikacji: *Romocki.* Minister Robót Publicznych: *Moraczewski.* Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz.* Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz.* Minister Poczt i Telegrafów: *Bogusław Miedziński.*

**) Tym okólnikiem podało Kuratorjum O. S. Lw. do wiadomości rozporządzenie Min. W. R. i O. P. z dnia 21 czerwca 1928 Nr. O. Prez. 3996/28, ogłoszone w Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 409.

2. Władza powinna z urzędu przestrzegać swej właściwości rzeczowej i miejscowej.

3. Jeżeli wniesiono podanie do władzy niewłaściwej, winna ona niezwłocznie podanie to skierować do władzy jej zdaniem właściwe, z równoczesnem zawiadomieniem o tem wnoszącego, lub zwrócić mu podanie ze wskazaniem tej władzy.

(Do art. 2). Przez właściwość władzy tak rzeczową jak i miejscową rozumie się upoważnienie danej władzy, urzędu, organu państwowego lub samorządowego do rozpatrywania i załatwiania pewnych określonych spraw. Właściwość ta w administracji szkolnej na terenie Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego opiera się na szeregu ustaw i rozporządzeń, obowiązujących w tym kierunku, n. p. Ustawa o tymczasowym ustroju władz szkolnych z 4 czerwca 1920 (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 304); Rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy z 8 lutego 1921 (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 97); Rozporządzenie Kuratorjum O. S. Lw. z 1 marca 1921 L. 264/pr. (Dz. Urz. Kurat. O. S. Lw. z r. 1921 str. 99); Regulamin szkół powszechnych w częściach nieuchylonych innemi postanowieniami; Regulamin rad szkolnych powiatowych i rad szkolnych miejscowych; Rozporządzenie Ministra WR. i OP. z 25 sierpnia 1928 Nr. O. Prez. — 5412/28 (Dz. Urz. Min. Nr. 10, poz. 168 w sprawie przekazania niektórych spraw kompetencji kuratorów — (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 530); Ustawa o państwowej służbie cywilnej z 17 lutego 1922 (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164); Ustawa z 17 lutego 1922 o postępowaniu dyscyplinarnem przeciwko funkcjonarjuszom państwowym (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 165); Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 15 grudnia 1924 (Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 990) o uproszczeniu postępowania dyscyplinarnego; Ustawa o stosunkach służbowych nauczycieli z 1 lipca 1926 (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462 z r. 1928); Instrukcja do tej ustawy z 24 marca 1928 (Dz. Urz. Min. WR. i OP. Nr. 5, poz. 90; Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 209); Ustawa emerytalna z dnia 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 6 z 1924 r. poz. 46); Ustawa o organizacji władz I i II instancji; Ustawa o zakładaniu i utrzymaniu szkół powszechnych z 17 lutego 1922 (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 143); Rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy z 30 maja 1923 (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 574); Ustawa z 17 lutego 1922 o budowie szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 18. poz. 144); Ustawa z dnia 1 lipca 1926 o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570); Regulamin egzaminów dojrzałości; Regulamin przyjmowania uczniów do szkół średnich i seminarjów nauczycielskich; — oraz inne przepisy ogłoszone w Monitorze Polskim, Dzienniku Ustaw, Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Dzienniku Urzędowym Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego lub w osobnych rozporządzeniach.

Podania należycie ostemplowane, wniesione do niewłaściwej władzy, a skierowane potem do władzy właściwej, nie podlegają po-

nownej opłacie, a to zgodnie z art. 143, ustawy z dnia 1 lipca 1926 o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570).

*Art. 3.* 1. Jeżeli obowiązujace przepisy nie określają właściwości miejscowej, wówczas ustala się tę właściwość:

a) w sprawach dotyczących nieruchomości — podług miejsca położenia nieruchomości;
b) w sprawach dotyczących prowadzenia przedsiębiorstwa lub jego zakładu — podług miejsca, w którem przedsiębiorstwo lub zakład są, mają być, albo były prowadzone;
c) w innych sprawach — podług miejsca faktycznego zamieszkania w kraju strony lub jednej ze stron, a mianowicie strony obowiązanej; jeżeli żadna ze stron zamieszkania w kraju nie posiada, podług miejsca pobytu jednej z nich; jeżeli strony przebywają zagranicą, podług ostatniego wiadomego miejsca zamieszkania jednej ze stron w kraju; wreszcie — podług miejsca, w którem wynikła sprawa.

2. Jeżeli jednak w sposób wskazany właściwość miejscowa ustalić się nie da, wówczas władzę miejscowo-właściwą wyznacza naczelna władza rzeczowo-właściwa.

*Art. 4.* Jeżeli właściwości rzeczowej w sposób, przewidziany w art. 2 ust. 1 ustalić się nie da, albo jeżeli obowiązujące przepisy przewidują właściwość władz już nieistniejących, a nie można ustalić, kto przejął ich uprawnienia, wówczas właściwą jest w I instancji powiatowa władza administracji ogólnej, w II instancji — wojewódzka władza administracji ogólnej.

*Art. 5.* 1. Spory o właściwość rzeczową lub miejscową między władzami administracyjnemi, mającemi wspólną władzę przełożoną, rozstrzyga najbliższa wspólna ich władza przełożona.

2. Spory o właściwość między władzami mającemi różne władze przełożone rozstrzyga: między władzami powiatowemi właściwy miejscowo wojewoda, po uprzedniem porozumieniu się z kierownikiem zainteresowanej władzy II instancji; między władzami wojewódzkiemi — Minister Spraw Wewnętrznych po uprzedniem porozumieniu się z zainteresowanym ministrem; między ministrami — Rada Ministrów.

3. Ten sam tryb postępowania ma zastosowanie w wypadkach, w których uzasadniona jest właściwość dwóch lub więcej władz.

4. Przepisy artykułu niniejszego mają zastosowanie do sporów o właściwość między władzami samorządu terytorjalnego, lub też temi władzami a władzami administracyjnemi państwowemi, z tą zmianą, że o ile chodzi o spory władz samorządowych między sobą w sprawach własnego zakresu działania, decyzja należy do właściwych władz nadzorczych nad samorządem; w innych wypadkach rozstrzyga starosta, wojewoda względnie Minister Spraw Wewnętrznych.

5. Przepisy poszczególnych ustaw, przewidujące załatwianie spraw przez władze w porozumieniu ze sobą, pozostają nienaruszone.

(Do art. 5). Do spraw w zakresie administracji szkolnej, załatwianych przez władzę w porozumieniu ze sobą, należy cały szereg

spraw zależnie od ich istoty i natury, n. p. nadzór i dysponowanie budynkami państwowemi i mieszkaniami służbowemi, opinja o osobach przyjmowanych do służby państwowej, budownictwo szkolne o ile chodzi o zatwierdzanie techniczne planów i udzielanie koncesji na budowę, opieka higjeniczno-lekarska, wychowanie fizyczne i przysposobienie wojskowe, sport, turystyka, opieka społeczna, policyjno-sanitarna, postępowanie przymusowe egzekucyjne i karne w administracji, udział szkoły w parcelacji, ochrona zwierząt i drzew, zwalczanie chorób, wykazy obcych, konskrypcja szkolna, metryki szkolne, tępienie szkodników drzew owocowych, zniżki kolejowe, preliminarze szkolne, współudział władz sądowych, administracyjnych i organów policyjnych przy dochodzeniach dyscyplinarnych, opieka nad dziećmi, zatrudnianie pracą nieletnich, prywatne zakłady naukowe i instytucje wychowawcze, sprawy wojskowe, ubezpieczenia społeczne, kontrola finansów, szkolne kasy oszczędności, opłaty i należytości stemplowe, przynależność do kościoła lub stowarzyszenia religijnego, zwalczanie analfabetyzmu, zajęcie administracyjne tudzież zapowiedzenie i zajęcie sądowe uposażenia funkcjonarjuszów państw. itp.

*Art. 6.* Gdy między władzami toczy się spór o właściwość, lub gdy uzasadniona jest właściwość kilku władz, a zwłoka w załatwieniu grozi niebezpieczeństwem, wówczas każda z władz winna przedsięwziąć w obrębie swego zakresu działania konieczne czynności, zawiadamiając o tem inne władze.

III. Wyłączanie urzędników administracyjnych.

*Art. 7.* 1. Urzędnik powinien się wyłączyć:

a) w sprawie, w której sam jest stroną, albo pozostaje do strony w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziaływa na jego osobiste prawa i obowiązki;
b) w sprawie żony, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia włącznie, rodzeństwa i ich dzieci;
c) w sprawie swych rodziców przybranych, dzieci przysposobionych oraz osób, będących pod jego opieką lub kuratelą;
d) w sprawie, w której był lub jest pełnomocnikiem jednej ze stron;
e) w postępowaniu odwoławczem, jeżeli brał udział w niższej instancji w wydaniu zaskarżonej decyzji;
f) w sprawie, z powodu której wdrożono przeciw niemu dochodzenie wstępne, postępowanie dyscyplinarne lub karno-sądowe.

2. Przełożony może wyłączyć podwładnego urzędnika, jeżeli uzna to za potrzebne ze względu na interes publiczny.

(Do art. 7). Urzędnik, względem którego zachodzi jedna z przyczyn, przewidzianych w art. 7, winien sam żądać swego wyłączenia względnie je zgłosić. Osoby zainteresowane w danej sprawie, nie mają prawa czynienia wniosków o wyłączenie urzędnika.

Urzędnik nie może występować jako rzeczoznawca bez zezwolenia władzy służbowej, wyjąwszy wypadek, gdy opinji jego, jako rzeczoznawcy, zażąda sąd (art. 31 ustawy o państw. służbie cywilnej).

Jakkolwiek członkowie rad szkolnych powiatowych (miejskiej we Lwowie) i rad szkolnych miejscowych jako tacy nie są urzędnikami w znaczeniu ustawy, to jednak załatwianie spraw na posiedzeniach rady szkolnej powiatowej (miejskiej we Lwowie), w których poszczególni członkowie rady szkolnej powiatowej (s. m.) sami są stroną, nie powinno się odbywać w ich obecności.

*Art. 8.* W wypadkach wyłączenia urzędnik powinien być bezzwłocznie zastąpiony przez innego, a do tego czasu ma przedsiębrać tylko te czynności, które nie cierpią zwłoki.

## IV. Osoby interesowane i ich pełnomocnicy.

*Art. 9.* 1. Osobą interesowaną jest każdy, kto żąda czynności władzy, do kogo czynność władzy się odnosi, lub też czyjego interesu czynność władzy choćby pośrednio dotyczy.

2. Osoby interesowane, które uczestniczą w sprawie na podstawie roszczenia prawnego lub prawnie chronionego interesu, są stronami.

3. Wszystkie przepisy dotyczące osób interesowanych odnoszą się również do ich prawnych zastępców.

*Art. 10.* Zdolność prawną i zdolność do działań prawnych osób interesowanych ocenia władza według prawa cywilnego, o ile przepisy administracyjne w poszczególnych wypadkach nie stanowią inaczej.

(Do art. 10). Pełną zdolność do działania posiada zasadniczo każdy pełnoletni, o ile nie został ubezwłasnowolniony.

Za osoby, nie mające zdolności do działań prawnych, działa ich ojciec, opiekun, sądownie ustanowiony kurator. Rodzice lub ich zastępcy działają w sprawach szkolnych za dzieci, zostające pod ich opieką. W sprawach zmiany wyznania nie mogą jednak działać w ich imieniu w okresie od 7 do 14 roku życia (ust. z 25 maja 1868 r. Nr. 49 dz. u. p.).

*Art. 11.* Osoba interesowana może do zastąpienia siebie upoważnić pełnomocnika, o ile nie jest wymagane jej osobiste działanie.

*Art. 12.* Pełnomocnikiem może być osoba własnowolna, o ile poszczególne przepisy prawne nie stanowią inaczej.

2. Oprócz pełnomocnictw, sporządzonych lub poświadczonych w urzędach i przez notarjuszów, są dopuszczalne również pełnomocnictwa prywatne, o ile ich wiarogodność nie budzi wątpliwości.

3. Pełnomocnictwa mogą być sporządzone oddzielnie, albo zawarte w protokółach, adnotacjach, podaniach i t. p.

4. Poza tem władza w sprawach mniejszej wagi może nie żądać pełnomocnictwa, jeżeli zastępcami osób interesowanych są członkowie rodziny, osoby należące do wspólnego gospodarstwa domowego lub ich pracownicy, a władza nie ma wątpliwości co do istnienia i zakresu uprawnienia do zastępstwa.

5. Władza nie dopuści pełnomocnika, który trudni się zawodowo zastępstwem stron, nie mając odpowiednich uprawnień.

(Do art. 11—12). W sprawach wynikających ze stosunku służbowego funkcjonarjuszów administracji szkolnej i nauczycieli należy żądać w regule osobistego działania. W tych sprawach n. p. mąż — jako taki — niema legitymacji do występowania w imieniu żony.

Pełnomocnictwa podlegają opłacie stemplowej według art. 111—113 ustawy stemplowej i § 148 rozporządzenia wykonawczego do tej ustawy z dnia 20 listopada 1926.

Dopuszczanie w przewodzie administracyjnym do zastępstwa strony interesowanej — pełnomocnika należycie nieupoważnionego, stanowi wadliwość postępowania. (Wyrok N. T. A. z 26 maja 1924, L. rej. 1602/23).

*Art. 13.* Dla osób nieobecnych lub niezdolnych do działań prawnych, a nie mających zastępcy prawnego, może władza wystąpić do sądu z wnioskiem o wyznaczenie takiego zastępcy.

*Art. 14.* Osoby interesowane i ich pełnomocnicy mają prawo w godzinach do tego przeznaczonych dowiadywać się o biegu spraw.

2. Strona lub też należycie upoważniony jej pełnomocnik może na podstawie zezwolenia władzy i w obecności urzędnika, wyznaczonego przez naczelnika urzędu, przeglądać akta administracyjne, które zdaniem władzy zawierają dane niezbędne dla strony celem uzasadnienia jej praw i interesów.

3. Władza może na prośbę strony zezwolić na wydanie odpisów z dokumentów, o ile to ze względu na interes publiczny jest dopuszczalne.

4. Od zarządzeń, wydanych w myśl artykułu niniejszego, nie przysługuje żaden środek prawny oddzielnie od odwołania co do istoty sprawy.

5. Uprawnienia, przewidziane w ust. 1 — 3, nie mogą być wykonywane ze szkodą dla tajemnicy urzędowej.

(Do art. 14). Celem wykonania postanowień art. 14 punkt 1, winni p. p. inspektorowie szkolni lub ich zastępcy, dyrektorowie i kierownicy szkół wszelkiej kategorji oznaczyć dni i godziny, w których zainteresowani mogą dowiadywać się o biegu ich spraw. Czas ten należy podać do wiadomości zapomocą odpowiedniego napisu na drzwiach wchodowych, przez ogłoszenie w prasie lub w inny sposób.

Według art. 17 i 19 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli, nauczyciel ma prawo przeglądać swój wykaz stanu służby i wykaz kwalifikacyjny. Wykazy te są aktami administracyjnemi, przeglądać je można w obecności urzędnika na miejscu i to w godzinach wyznaczonych (§ 26 instrukcji do tej ustawy), osobnego pozwolenia władzy według niniejszych przepisów na to już nie potrzeba.

Przeglądanie aktów dochodzenia dyscyplinarnego przeciw nauczycielowi zależne jest od uznania prowadzącego dochodzenie (art 103 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli). Szczegółów z postępowania dyscyplinarnego nie wolno podawać do publicznej wiadomości względnie ogłaszać (art. 16 ustawy o postępowaniu dyscyplinarnem przeciw funkcjonarjuszom państwowym); sprawy te nie należą do postępowania administracji ogólnej (art. 113). Urzędnik ma prawo

przeglądać wykaz stanu swej służby (art. 16 ustawy o państwowej służbie cywilnej). Władza służbowa ma obowiązek każdemu podwładnemu urzędnikowi dać do przejrzenia listę starszeństwa (art. 19 ustawy o państwowej służbie cywilnej). Urzędnik jest uprawiony domagać się okazania mu jego kwalifikacji (art. 20 ustawy o pań. sł. cyw.).

Do państwowych funkcjonarjuszów niższych stosują się postanowienia te same co do wykazu stanu służby i listy starszeństwa (art. 91 i 94 ustawy o pań. sł. cyw.). Osobnego zezwolenia władzy na przeglądanie nie potrzeba.

Odpisy drugie i dalsze egzemplarze dokumentów urzędowych podlegają opłacie stemplowej w wysokości 1 zł od każdej stronicy (rozporządzenie Min. WR. i OP. o opłatach stemplowych, (Dz. Urz. Kuratorjum O. S. Lw. z r. 1926 str. 577).

Duplikat gimnazjalnego (licealnego) i seminarjalnego świadectwa dojrzałości można otrzymać tylko za zezwoleniem Kuratorjum (§ 57 regulaminu seminarjalnego egzaminu dojrzałości). Opłata stemplowa wynosi 1 zł (art. 157 ustawy stemplowej). Zaświadczenia, wydawane na zasadzie § 50 regulaminu sem. egz. dojrz. o wyniku ujemnym egzaminu — nie podlegają opłacie stemplowej, mogą być pobierane jednak inne opłaty, o ile są lub będą nałożone (art. 154 ustawy stemplowej z 1 lipca 1926 Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570 i rozporządzenie wykonawcze z 20 listopada 1926 Dz. U. R. P. Nr. 123, poz. 713).

Wolne od opłaty stemplowej są między innemi podania w sprawach: budowy szkół, służby wojskowej, stosunku służbowego, o posady w urzędach państwowych, o zwrot daniny na rzecz szkoły, o zapomogi lub ulgi, w sprawie publicznych zgromadzeń i wykładów, o zezwolenie na urządzenie publicznego widowiska lub koncertu, których dochód przeznaczony w całości na cele społeczne, oświatowe lub kulturalne, o wydanie wyciągów, świadectwa moralności, ubóstwa, pisma dotyczące postępowania dyscyplinarnego i t. d. (Bliższe szczegóły patrz art. 142 ustawy stemplowej).

## V. Wnoszenie podań.

*Art. 15.* 1. Prośby, odwołania, skargi, zażalenia i t. p. podania mogą być wnoszone do władz pisemnie lub telegraficznie, a także zgłaszane ustnie do protokółu, o ile specjalne przepisy i rodzaj sprawy nie stoją temu na przeszkodzie.

2. W razie zwrócenia się telegraficznego bez poświadczenia podpisu, władza ma prawo, gdy zachodzi wątpliwość, żądać od osoby interesowanej pisemnego potwierdzenia telegramu. W wypadku potwierdzenia uważa się, że podanie zostało wniesione ważnie w terminie pierwotnym.

(Do art. 15). Według art. 30 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli, nauczyciel powinien składać pisma w sprawach służbowych lub osobistych za pośrednictwem swego bezpośredniego przełożonego.

Pod wyrazem „pisma" należy rozumieć prośby, odwołania, skargi, zażalenia i wogóle wszelkie podania. Ustawa o postępowaniu administracyjnem przewiduje składanie takich podań pisemnie, telegraficz-

nie i ustnie; w każdym z tych wypadków nauczyciel powinien zachować drogę służbową.

Jeżeli w pouczeniu o środkach prawnych zaznaczono, że zażalenie (odwołanie, sprzeciw, zaskarżenie, rekurs) może być wniesione do władzy wyższej bez podania trybu, a strona wniesie je wprost do tej władzy, niema ominięcia drogi służbowej.

Zgodnie z § 74 instrukcji do ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli, prośbę o wyznaczenie obrońcy z urzędu może obwiniony nauczyciel wnieść z pominięciem drogi służbowej.

W myśl art. 118 tej samej ustawy odwołania przeciwko orzeczeniom komisji dyscyplinarnej wnosi się również z pominięciem władz służbowych nauczyciela.

Funkcjonarjusz państwowy oskarżony wnosi odwołanie na ręce przewodniczącego komisji dyscyplinarnej (art. 45 ustawy o postępowaniu dyscyplinarnem). W innych sprawach osobistych i służbowych powinien przestrzegać drogi służbowej.

Prośb, zażaleń, skarg i t. p. zgłoszonych telefonicznie ustawa o postępowaniu administracyjnem nie przewiduje. W każdym razie i w takich wypadkach należy wnioski respektować z zachowaniem zresztą przepisów powyższej ustawy.

Wnioski stron należy bowiem oceniać nie według ich oznaczenia zewnętrznego lecz według ich treści i celu. (Wyrok N. T. A. z 18 lutego 1924 L. rej. 1824/23).

*Art. 16.* 1. Podanie powinno zawierać:

a) wskazanie władzy do której jest skierowane,

b) wskazanie zarządzenia lub orzeczenia, którego wydania albo uchylenia petent się domaga,

c) datę,

d) podpis,

a gdy podanie jest pierwszem w sprawie — winno zawierać nadto:

e) adres petenta.

2. Za nieumiejącego lub niemogącego się podpisać, podanie podpisuje inna osoba przez niego uproszona swojem nazwiskiem czytelnie, wskazując swoje miejsce zamieszkania i zaznaczając przed podpisem, że podpis ten uskutecznia zamiast interesowanego na jego prośbę.

3. Podania bez podpisu lub też z podpisem, wykonanym sposobem mechanicznym, władza może nie przyjąć, o ile ma wątpliwości, czy podanie zostało wniesione z wolą osoby interesowanej. W razie potrzeby władza wyznacza stosowny termin dla potwierdzenia podania. W wypadku potwierdzenia uważa się, że podanie zostało wniesione ważnie w terminie pierwotnym.

4. Podobnie władza może postąpić również w wypadkach, gdy podanie ma inne braki formalne, jak np. jest nieczytelne, w treści swej niezrozumiałe, napisane z pogwałceniem przepisów o języku podań i t. p.

(Do art. 16). Przez „podpis“ należy rozumieć położenie nazwiska (imienia i nazwiska) pod podaniem, pismem ręcznem (Uchwała Zgromadzenia Ogólnego N. T. A. z 24 listopada 1923).

Nazwisko (imię i nazwisko), umieszczone na początku podania i to na boku, nie jest podpisem i nie stwierdza treści pisma, do którego należy. (Orzeczenie V. S. N. z 7 czerwca 1922 K. 132/22 O. S. Pr. I Nr. 477).

W razie braków formalnych w podaniu, które podają w wątpliwość właściwą treść jego, należy żądać od strony wyjaśnienia. Zaniedbanie tego stanowi istotną wadliwość postępowania. (Wyrok N. T. A. z 15 stycznia 1923 L. rej. 247/22).

Co do podpisu władzy patrz uwagi do art. 75.

*Art. 17.* Jeżeli podanie, wniesione przez jedną lub więcej osób, dotyczy kilku spraw, z których każda powinna być załatwiana oddzielnie, władza uczyni przedmiotem swego załatwienia jedną z nich jej zdaniem najważniejszą z pośród tych, do których załatwienia jest właściwą, zawiadamiając o tem wnoszącego.

*Art. 18.* Na żądanie osoby interesowanej władza obowiązana jest potwierdzić odbiór podania.

(Do art. 18). Rozporządzenie o postępowaniu administracyjnem nakłada na władze obowiązek wydawania potwierdzeń odbioru podania na żądanie zainteresowanej osoby. Znaczki stemplowe, naklejane na takich potwierdzeniach, należy kasować w sposób przepisany. Wzór takiego potwierdzenia względnie pokwitowania podaje formularz Nr. 1.

*Wzór Nr. 1.*

R. S. P. (Dyrekcja, Kierownictwo).

Stempel
20 gr

P o k w i t o w a n i e

N. N. .................................... złożył dnia ..................................

w tutejszym urzędzie ................................ podanie do L. ..............

w sprawie ...........................................................................................

Zgodnie z art. 149 ustawy z dnia 1 lipca 1926 Dz. U. R. P Nr. 98, poz. 570, uiszczono opłatę stemplową w kwocie 20 gr przez naklejenie na niniejszem pokwitowaniu znaczka stemplowego za 20 gr.

.............................. dnia ................................ 19 ...

..................................................
(podpis urzędnika władzy, urzędu)

### VI. Protokóły i adnotacje w aktach.

*Art. 19.* 1. Protokóły w postępowaniu administracyjnem sporządza władza, gdy uzna to za potrzebne.

2. Należy sporządzić protokół:

a) o przyjęciu zgłaszanych ustnie podań;

b) o przesłuchaniu osób interesowanych, świadków i biegłych;

c) o oględzinach i ekspertyzach, gdy dokonane są z udziałem władz;

d) o ustnem ogłoszeniu decyzji;

e) o rozprawie ustnej.

(Do art. 19). Protokół może mieć charakter wniosku, przesłuchania, przedstawienia, odwołania, skargi, zażalenia, oświadczenia, sprawozdania, stwierdzenia, przebiegu i wypadku, zajścia i t. p. zależnie od rodzaju i istoty sprawy.

Ustęp drugi art. 19 ustawy o postępowaniu administracyjnem podaje wypadki, w których n a l e ż y sporządzić protokół. Tych postanowień zechcą P. P. Inspektorowie, Dyrektorowie, Kierownicy — ściśle przestrzegać.

Osobną grupę protokołów, które musi się prowadzić na zasadzie innej, stanowią protokóły z prowadzonych dochodzeń dyscyplinarnych (art. 79 instrukcji do ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli), protokóły z przebiegu rozprawy dyscyplinarnej (art. 115 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli), protokóły z przebiegu rozprawy dyscyplinarnej przeciw funkcjonarjuszom państwowym (art. 43 ustawy dyscyplinarnej).

Odmienny charakter mają protokóły konferencyjne z posiedzeń rad pedagogicznych, z wyborów delegatów nauczycielstwa do rad szkolnych powiatowych, posiedzeń komitetów budowy szkół i t. p.

*Art. 20.* 1. Protokół sporządza się tak, aby z niego widoczne było, kto, kiedy, gdzie i jakich czynności urzędowych dokonał, kto był przy tem obecny w charakterze władz współdziałających, osób interesowanych, ich pełnomocników, świadków i biegłych, co i w jaki sposób zapomocą dokonanych czynności ustalono i jakie zarzuty lub uwagi zgłosiły obecne przy czynności osoby.

2. Jeżeli przesłuchani świadkowie i biegli zeznawali pod przysięgą, w protokóle przesłuchania należy to zaznaczyć. O ile zeznania różnią się między sobą, każde zeznanie zapisuje się oddzielnie w miarę możności własnemi słowami osoby zeznającej bez zmian, opuszczeń i dodatków.

3. Osobom piśmiennym władza może zezwolić: na zapisywanie do protokółu swych zeznań, lub też w miejsce zeznania ustnego, gdy przesłuchanie ma się odbywać bez przysięgi, — na dostarczenie zeznania na piśmie. W tym wypadku zeznanie musi być napisane w całości własnoręcznie przez zeznającego.

4. Jeżeli przesłuchanie dokonane zostało za pośrednictwem tłumacza, należy zapisać również do protokółu, w jakim języku zeznanie złożono, i kto był tłumaczem.

5. Protokół przesłuchania powinien być odczytany zeznającej osobie i przedstawiony jej do podpisu niezwłocznie po złożeniu zeznania. Wszelkie inne protokóły odczytuje się wszystkim osobom obecnym, biorącym udział w czynności urzędowej, które następnie winny protokół podpisać. Jeżeli ktokolwiek nie chce lub nie może podpisać protokółu, wówczas przyczynę tego zaznacza się w protokóle.

6. Skrobania w protokółach są wzbronione, poprawki i uzupełnienia można robić, lecz tak, aby wyrazy skreślone były jeszcze czytelne, a przytem, aby poprawki były stwierdzone w protokóle przed jego podpisaniem.

*Art. 21.* Spostrzeżenia, otrzymane wiadomości i zarządzenia, które mają znaczenie dla sprawy, a nie stanowią podstawy do sporządzenia protokółu, urzędnik dokonywujący czynności powinien utrwalać w formie adnotacji w aktach przez siebie podpisanej.

## VII. Wezwania i doręczenia.

*Art. 22.* 1. Władza ma prawo, w wypadkach zaś gdy poszczególne przepisy to przewidują, — ma obowiązek wzywać osoby, od których potrzebuje wyjaśnień lub których udział w czynnościach władzy jest potrzebny, do złożenia tych wyjaśnień bądź osobiście w urzędzie, bądź piśmnie, bądź przez osoby inne, — jak również do udziału w czynnościach władzy.

2. Wezwanie powinno być opatrzone podpisem urzędnika władzy wzywającej.

3. W wezwaniu należy wskazać:

a) imię, nazwisko i adres wezwanego,

b) w jakiej sprawie i w jakim charakterze go się wzywa,

c) nazwę i adres władzy wzywającej,

d) czy wezwany ma się stawić osobiście, czy może złożyć wyjaśnienie na piśmie, czy też może przysłać zamiast siebie pełnomocnika,

e) wyznaczyć odpowiedni termin, w ciągu którego powyższe żądanie władzy ma być spełnione, albo też wskazać ściśle dzień, godzinę i miejsce stawiennictwa wezwanego lub pełnomocnika.

f) wskazać czy zadośćuczynienie wezwaniu jest obowiązkowe, a w razie twierdzącym — podać skutki prawne niezastosowania się do wezwania.

*Art. 23.* Wezwania i inne pisma urzędowe władza doręcza za pokwitowaniem bądź bezpośrednio w urzędzie, bądź poza nim, przytem bądź przez własnych funkcjonarjuszów, bądź przez pocztę, bądź przez inne organa władzy lub wreszcie przez urzędy gminne (magistraty).

(Do art. 22—23). Wysyłając wezwania do osób w celach podanych w art. 22 należy trzymać się formularzy wzoru Nr. 2.

*Wzór Nr. 2.*

R. S. P. (Dyrekcja) Kierownictwo w ....................................

Nr. ....................

.................................... dnia .................................... 19 ..

## Wezwanie.

Do Pan ....................................................................................................

w ....................................................

Zechce Pan jawić się dnia ....................................................

o godz. ............ w biurze, w Dyrekcji, w Kierownictwie ..................

w ................................ ul. .............................. celem złożenia wyjaśnień

w sprawie ....................................................................................................

....................................................................................................................

celem wzięcia udziału ..........................................................................

Na wypadek ważnej przeszkody może Pan przysłać za siebie w tym samym terminie pełnomocnika celem złożenia wyjaśnień w wymienionej sprawie.

Wyjaśnienie w sprawie powyższej może Pan przysłać na piśmie pod wskazanym adresem i w oznaczonym terminie. Zadośćuczynienie wezwaniu niniejszemu jest obowiązkowe*). W razie niezastosowania się do wezwania naraża się Pan na karę pieniężną w kwocie ....................................................................................................

na przymusowe sprowadzenie do urzędu (art. 108 ustawy o postępowaniu administracyjnem).

Podpis urzędnika władzy wzywającej.

*) Niepotrzebne skreślić.

## Potwierdzenie odbioru.

Potwierdzam odbiór wezwania .............................. Nr. ..................

z dnia .................................... 19

.................................... dnia .................................... 19 ..

Podpis odbierającego.

Zgodnie z art. 29 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli i art. 22 o państwowej służbie cywilnej obowiązkiem nauczyciela, funkcjonarjusza państwowego, jest udzielić na wezwanie władzy żądanych wyjaśnień.

W razie wysyłania wezwania pocztą, recepis stanowi pokwitowanie.

Rodzice lub ich zastępcy są obowiązani zniewalać dzieci do regularnego i punktualnego uczęszczania do szkoły, ich też obowiązkiem jest składać wyjaśnienia w tym kierunku na wezwanie władzy (urzędu).

Obowiązkiem dyrekcyj, kierownictw, nauczycieli jest nadzorować frekwencje i żądać w danym razie usprawiedliwienia od rodziców lub ich zastępców.

W wypadkach określonych art. 22 ustawa nie przewiduje żadnych wynagrodzeń z tytułu straty czasu czy poniesionych kosztów.

*Art. 24.* 1. Jeżeli pismo nie zostało odbiorcy doręczone bezpośrednio w urzędzie, i o ile w danej sprawie nie obowiązuje doręczenie pisma pod wskazanym przez odbiorcę adresem, doręcza się je bądź w mieszkaniu odbiorcy, bądź w miejscu, gdzie znajduje się zarząd nieruchomości, nieruchomość lub przedsiębiorstwo odbiorcy, lub gdzie odbiorca wykonywa swoją pracę zawodową.

2. Do rąk odbiorcy, w razie koniecznej potrzeby pismo może być doręczone w każdem miejscu.

3. Jeżeli nie może być zastosowane doręczenie w żadnem z miejsc powyższych, a nie ustanawia się zastępcy prawnego, wówczas można pismo pozostawić w urzędzie wysyłającym, a adresata zawiadomić o tem przez obwieszczenie, wywieszone na widocznem miejscu w urzędzie wysyłającym, oraz przez dwukrotne ogłoszenie w gazecie rządowej w odstępach co najmniej siedmiodniowych. W tym wypadku doręczenie uważa się za dokonane w dniu drugiego ogłoszenia.

*Art. 25.* 1. Pismo doręcza się odbiorcy o ile możności do rąk własnych.

2. W razie nieobecności odbiorcy pismo doręcza się dorosłemu domownikowi, zarządcy nieruchomości lub przedsiębiorstwa odbiorcy, jego pracownikowi, rządcy lub dozorcy domu, a w ostateczności — temu z sąsiadów odbiorcy, który się zobowiąże do doręczenia pisma.

*Art. 26.* 1. Jeżeli doręczenie nie może być dokonane do rąk własnych odbiorcy z powodu jego nieobecności, lub też do rąk osób, wymienionych w art. 25 ust. 2 z powodu nieobecności ich w miejscu doręczenia lub z powodu odmowy przyjęcia, — wówczas pismo należy złożyć we właściwym ze względu na miejsce doręczenia urzędzie gminnym (magistracie), a pismo, nadesłane pocztą, — w najbliższym urzędzie pocztowym, wywieszając o tem ogłoszenie:

a) we wskazanych wyżej urzędach odpowiednio, a prócz tego
b) na drzwiach mieszkania odbiorcy lub też na drzwiach lokalu, w którym znajduje się zarząd jego nieruchomości lub przedsię-

biorstwa, albo w którym odbiorca pracuje, albo na bramie jego nieruchomości.

2. Wykonanie tych czynności uważa się za doręczenie.

*Art. 27.* Jeżeli przyjęcia odmawia sam odbiorca, wówczas pismo z odpowiednią adnotacją zwraca się urzędowi wysyłającemu. W tym wypadku doręczenie uważa się za dokonane w chwili odmowy przyjęcia.

*Art. 28.* 1. Niezależnie od potwierdzenia osoby lub urzędu, którym pismo przeznaczone dla odbiorcy zostawiono, organ doręczający oznacza na egzemplarzu pokwitowania czas, miejsce i sposób doręczenia, poczem pokwitowanie to niezwłocznie dostarcza władzy wysyłającej.

2. Pismo, złożone w urzędzie gminnym (magistracie) lub pocztowym, pozostaje tam dla odbiorcy przez dni 30, poczem zwraca się władzy wysyłającej z zaznaczeniem o niezgłoszeniu się odbiorcy w powyższym terminie po odbiór pisma.

*Art. 29.* Jeżeli doręczenie zostało dokonane wadliwie, należy je powtórzyć i dokonać w sposób prawidłowy. Gdy jednak odbiorca pismo faktycznie otrzymał i data doręczenia da się niewątpliwie ustalić, to uważa się je za doręczone należycie w chwili faktycznego otrzymania go przez odbiorcę.

*Art. 30.* 1. Osoba interesowana, która w toku wiadomego jej postępowania zmienia miejsce zamieszkania, powinna o tem władzę zawiadomić.

2. W razie zaniedbania tego obowiązku, doręczenie pod poprzednim adresem w sposób, przewidziany w art. 26, ma skutek prawny.

*Art. 31.* W postępowaniu, wszczętem na skutek podania, podpisanego przez dwie lub więcej osób bez wskazania osoby, której należy doręczyć odpowiedź, wszelkie pisma doręcza się tylko jednej z podpisanych osób według uznania władzy, o ile nie określa tego inaczej inny przepis prawny.

(Do art. 25—31). Zarzut wadliwości postępowania z powodu niedoręczenia orzeczenia I instancji nie ma znaczenia wówczas, gdy skarżący odmówił przyjęcia orzeczenia a mimo to wniósł w terminie odwołanie przeciw temu orzeczeniu. (Wyrok N. T. A. z 2 listopada 1923 L. rej. 641/22).

Doręczenie orzeczenia władzy administracyjnej należy uważać za ważne i wtedy, jeżeli o treści orzeczenia, którego przyjęcia strona odmówiła, strona ta została choćby ustnie powiadomiona. (Wyrok N. T. A. z 21 października 1924 L. rej. 226/24).

*Art. 32.* 1. Osobiste stawiennictwo osób interesowanych przed władzą prowadzącą sprawę dla dania wyjaśnień może być wymagane tylko w wypadkach, gdy ze względu na wyjątkowo ważny interes publiczny władza uzna to za konieczne a przytem:

a) w sprawach, załatwianych przez urzędy gminne (magistraty), gdy wezwany zamieszkuje lub przebywa w obrębie tejże gminy;

b) w sprawach, załatwianych przez władze powiatowe lub władze wyższe w obrębie tego powiatu, w którym mieszka lub przebywa wezwany, jednakże w razie wezwania z odległości ponad 15 km — za wynagrodzeniem i za zwrotem kosztów jak świadkom (art. 106.)

2. Gdy nie można zastosować przepisów ust. 1 lit. a) i b), władza może dokonać przesłuchania zapomocą równorzędnej lub niższej władzy miejsca zamieszkania lub też pobytu wezwanego, albo też wskazać, że wezwany może bądź przysłać pełnomocnika, bądź złożyć wyjaśnienie na piśmie.

3. Osoba interesowana nie ma prawa uchylać się od udzielenia na piśmie wyjaśnień, żądanych przez władze w interesie publicznym, z wyjątkiem wypadków, wskazanych w art 59 i 60 co do świadków. Zamiast składania wyjaśnień na piśmie ma ona prawo dla ich złożenia stawić się osobiście w urzędzie wzywającym, albo w najbliższym rzeczowo właściwym urzędzie lub w urzędzie gminnym, albo przysłać pełnomocnika.

(Do art. 32). W art. 22 przewiduje ustawa wzywanie osób niezainteresowanych w sprawie celem udzielenia wyjaśnień lub wzięcia udziału w czynnościach urzędowych. Żądaniu temu są te osoby w pewnych wypadkach obowiązane uczynić zadość; za stratę czasu, poniesione koszta, ustawa nie przyznaje wynagrodzenia.

Art. 32 wymienia osoby zainteresowane w sprawie toczącej się przed daną władzą. Osobiste ich stawiennictwo zależy od uznania władzy. Osoby te mogą otrzymywać wynagrodzenie i zwrot kosztów tak jak świadkowie. Z uwagi na ograniczenie kredytów, należy wpierw uzyskać z Kuratorjum pozwolenie na wezwanie do takiego osobistego stawiennictwa.

Sprawy wnoszonych deklaracyj co do języka nauczania w szkołach powszechnych jako sprawy, wchodzące w zakres interesu publicznego, podpadają pod postanowienia art. 32, punkt 3, o ile chodzi o udzielanie wyjaśnień co do podpisów względnie stwierdzenia ich autentyczności. Osoby zainteresowane nie pobierają za to wynagrodzenia ani zwrotu kosztów.

*Art. 33.* W razie obowiązku stawiennictwa osobistego. a niemożności uczynienia tego w terminie lub w dniu wyznaczonym, osoba interesowana powinna niemożność tę uzasadnić. Za ważne przyczyny niestawiennictwa uważa się przyczyny, wskazane w art. 58 co do świadków.

(Do art. 33). Nauczyciel, funkcjonarjusz państwowy administracji szkolnej, będący osobą interesowaną, powinien w razie przeszkody służbowej, niemożności stawiennictwa osobistego w terminie wyznaczonym, uzasadnić w drodze służbowej.

*Art. 34.* 1. Jeżeli ze względu na brak czasu lub z innych przyczyn wzywanie sposobami, wskazanemi w art. 23, byłoby szczególnie utrudnione, można wzywać telegraficznie, telefonicznie lub w sposób inny, najodpowiedniejszy ze względu na okoliczności.

2. Niestawiennictwo osób, wezwanych sposobami, wskazanemi w ust. 1, pociąga za sobą skutki niestawiennictwa o tyle tylko, o ile władza nie będzie miała wątpliwości, że wezwanie doszło zawczasu do wiadomości wezwanego.

*Art.* 35. Przepisy rozporządzenia niniejszego o sposobie wzywania i doręczeniach nie uchylają mocy przepisów innych ustaw, które przewidują uskutecznianie tych czynności innym trybem, jak np. podawanie czynności władzy i stron do wiadomości osób interesowanych oraz wzywanie i doręczanie w drodze ogłoszeń, wywieszenia list imiennych, wyłożenia akt w miejscach, dostępnych dla osób interesowanych i t. p.

(Do art. 35). W sprawach języka nauczania i połączonej z tem organizacji szkół obowiązuje tryb postępowania, podany w ustawie z dnia 31 lipca 1924 Dz. U. R. P. Nr. 79, poz. 766 *) i w rozporządzeniu Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 stycznia 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 33 **).

VIII. Terminy.

*Art.* 36. Przy obliczaniu terminów, oznaczonych na dni, nie wlicza się dnia czynności lub zdarzenia, miarodajnych dla rozpoczęcia biegu terminu; ostatni z wyznaczonej liczby dni uważa się za koniec terminu.

*Art.* 37. Terminy, oznaczone na tygodnie, kończą się z upływem tego dnia w ostatnim tygodniu, który nazwą swą odpowiada dniu czynności lub zdarzenia, miarodajnych dla rozpoczęcia biegu terminu.

*Art.* 38. 1. Terminy, oznaczone na miesiące, kończą się z upływem tego dnia ostatniego miesiąca, który ma tę samą datę, jak dzień czynności lub zdarzenia, miarodajnych dla rozpoczęcia biegu terminu.

2. Jeżeli koniec terminu, oznaczonego na miesiące, wypada w takim miesiącu, który odpowiedniej daty nie posiada, wówczas termin kończy się z upływem ostatniego dnia tego miesiąca.

*Art.* 39. Jeżeli koniec terminu przypada na niedzielę lub święto ustawowe, to za ostatni dzień terminu uważa się najbliższy następny dzień powszedni.

(Do art. 39). Co do świąt ustawowych patrz rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 listopada 1924 (Dz. U. R. P. Nr. 101, poz. 928), zmienione ustawą z dnia 18 marca 1925 (Dz. U. R. P. Nr. 34, poz. 234) ***).

W święto mniejszości religijnych i prawnie uznanych związków religijnych nie należy wzywać stron, należących do tych związ-

---

*) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1924 r., str. 233.

**) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1925 r., str. 1.

***) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1925 r., str. 39 i 127.

ków, celem przesłuchania, udzielenia wyjaśnień lub wzięcia udziału w czynnościach urzędowych.

*Art. 40.* Termin uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem nadano pismo w polskim urzędzie pocztowym lub telegraficznym.

*Art. 41.* 1. Jeżeli strona udowodni, że uchybienie terminu nastąpiło bez jej winy z powodu przeszkód nie do przezwyciężenia, może ona w terminie siedmiodniowym od ustania przeszkody prosić władzę o przywrócenie terminu.

2. Równocześnie należy dopełnić czynności, która miała być w terminie dopełniona.

3. Prośba o przywrócenie terminu może być wyłożona w piśmie stanowiącem dopełnienie czynności.

4. Przywrócenie terminu siedmiodniowego, przewidzianego w ust. 1 jest niedopuszczalne.

(Do art. 41). Uchybienie terminu zdarza się często przy przedkładaniu rachunków z powodu przesiedlenia oraz przy rachunkach kosztów podróży i diet członków rady szkolnej powiatowej.

Termin 14 dniowy, określony w § 20 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 września 1927 Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 826, do przedłożenia odnośnych rachunków nie jest terminem prekluzyjnym, lecz porządkowym, wskutek czego przekroczenie tego terminu nie może pozbawić funkcjonarjusza prawa do zwrotu kosztów związanych z przeniesieniem na inne miejsce służbowe lub z delegacją względnie z podróżą służbową (Okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 4 sierpnia 1928 Nr. D. III 1236 i z 14 sierpnia 1928 Nr. D. III 2651/1). W innych wypadkach strony, prosząc o przywrócenie terminu, powinny przedłożyć zaświadczenie urzędowe, któreby stwierdzało, że zaniedbanie terminu powstało nie z ich winy oraz określało termin ustania przeszkody.

Zdarza się, że osoby przeniesione w stan spoczynku przesiedlają się przed terminem spensjonowania. Prośby o wypłacenie kosztów przesiedlenia nie mogą być wówczas przyznawane, chyba, że wcześniej to przesiedlenie nastąpiło, by opróżnić mieszkanie służbowe — wskutek polecenia władzy.

*Art. 42.* Prośbę o przywrócenie terminu dla odwołania rozstrzyga ostatecznie władza odwoławcza, w innych wypadkach — władza, wobec której czynność miała być dopełniona.

*Art. 43.* Prośba o przywrócenie terminu nie wstrzymuje wykonania zaskarżonej decyzji władzy, jednakże władza może wstrzymać wykonanie gdy uzna to za uzasadnione.

### IX. Postępowanie wyjaśniające.

*Art. 44.* O ile poszczególne przepisy nie określają ściśle postępowania dla ustalenia okoliczności, mających być podstawą rozstrzygnięcia

ma władza z urzędu ustanawiać zakres postępowania wyjaśniającego i środków dowodowych, potrzebnych dla należytego ustalenia stanu sprawy kierując się przytem względami celowości, szybkości, prostoty i zaoszczędzenia kosztów.

(Do art. 44). Przepisy zawarte w tym artykule winny być przestrzegane szczególnie przy postępowaniu wyjaśniającem w sprawach deklaracyj językowych, budowy szkół, dochodzeniach wstępnych itp W sprawach, wymagających opinij prawnych, dotyczących majątkowych i publicznych interesów Państwa, oraz w sprawach udzielania porady prawnej i współdziałania w sporządzaniu aktów prawnych dotyczących praw i interesów Państwa, należy zwracać się do Prokuratorji Generalnej tylko za pośrednictwem Kuratorjum.

*Art. 45.* 1. Poza wypadkami, w których obowiązujące przepisy prawne nakazują przeprowadzenie rozprawy, władza może zarządzić przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego w formie rozprawy ustnej o ile w ten sposób da się osiągnąć znaczne przyśpieszenie i uproszczenie postępowania.

2. W szczególności władza może zarządzić z urzędu lub na wniosek rozprawę ustną:

a) o ile chodzi o uzgodnienie sprzecznych interesów stron;
b) o ile chodzi o rozpatrzenie sprawy przy udziale większej liczby osób interesowanych reprezentantów różnych działów administracji albo przy udziale świadków lub biegłych;
c) o ile badanie wyjaśniające ma być przeprowadzone poza siedzibą urzędu przez osobno delegowanego w tym celu urzędnika.

*Art. 46.* 1. O terminie rozprawy ustnej należy zawiadomić strony, świadków i biegłych oraz zainteresowane władze i urzędy bezpośrednio, inne zaś osoby interesowane przez publiczne ogłoszenia w sposób, w danej miejscowości praktykowany.

2. W zawiadomieniu lub w ogłoszeniu o rozprawie ustnej należy:

a) określić dokładnie przedmiot, miejsce i czas rozprawy;
b) oznajmić. że interesowani mogą bądź stawić się osobiście, bądź złożyć na piśmie swe żądania, wnioski i zarzuty, najpóźniej do dnia poprzedzającego dzień rozprawy;
c) zwrócić uwagę na przepis ust. 2 art. 47.

(Do art. 46). W myśl ogólnych zasad postępowania administracyjnego należy już w I instancji dać możność zainteresowanym osobom obrony ich praw. (Wyrok N. T. A. z 14 czerwca 1923 L. rej. 346/22).

Nieprzesłuchanie skarżącego przed wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie powoduje uchylenia tego orzeczenia z powodu wadliwego postępowania, jeżeli skarżący nie powołał się na żadne okoliczności faktyczne, których ustalenie z jego udziałem mogło spowodować wydanie innego orzeczenia. (Wyrok N. T. A. z 23 marca 1925 L. rej. 2009/23).

*Art. 47.* 1. Urzędnik prowadzący rozprawę obowiązany jest, mając zawsze na uwadze interes publiczny, dążyć do wszechstronnego wyjaśnienia sprawy oraz możliwego uzgodnienia sprzecznych interesów stron, przyczem powinien dać możność osobom interesowanym zapoznania się ze sprawą, a także złożenia potrzebnych oświadczeń.

2. Władza może nie przyjąć w dalszem postępowaniu przed tą instancją żądań, wniosków i zarzutów, które nie zostały zgłoszone ani w terminie, przewidzianym w art. 46 ust. 2 lit. b), ani ustnie podczas rozprawy, jeżeli żądania, wnioski lub zarzuty przy należytej staranności zgłaszającego mogłyby być zgłoszone w terminach wyżej wskazanych, a zwłaszcza jeżeli władza dojdzie do wniosku, że zgłoszenia te zmierzają do przewlekania sprawy. Odmienne postanowienia poszczególnych ustaw pozostają w mocy.

(Do art. 47). Wszechstronne wyjaśnienie sprawy ze strony urzędnika jest konieczne, wobec tego, że decyzja władzy oparta na nieporozumieniu co do okoliczności faktycznych, dotknięta jest istotnym brakiem postępowania. (Wyrok N. T. A. z 3 grudnia 1923 L. rej. 1236/23). Poza tem oparcie decyzji na okolicznościach nie stwierdzonych w postępowaniu administracyjnem i pominięcie dotyczącej okoliczności również przez instancję odwoławczą, mimo podniesionego w tem odwołaniu zarzutu, stanowi wadliwość postępowania. (Wyrok N. T. A. z 19 lutego 1924 L. rej. 1075/22).

*Art. 48.* Urzędnik prowadzący rozprawę ustali jej przebieg i wynik w protokole, dołączając doń oświadczenia, złożone na piśmie.

(Do art. 48). Niemożność stwierdzenia w aktach administracyjnych okoliczności, decydujących dla oceny legalności zaskarżonego orzeczenia, stanowi wadliwość postępowania. (Wyrok N. T. A. z 1 kwietnia 1924 L. rej. 516/23).

## X. Dowody.

*Art. 49.* Jako środek dowodowy w postępowaniu administracyjnem służy wszystko, co może się przyczynić do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem.

*Art. 50.* O tem, czy dana okoliczność ma być przyjęta za udowodnioną, decyduje władza na podstawie swobodnej oceny wyników postępowania wyjaśniającego.

(Do art. 50). Niezbadanie, od kogo pochodzi i przez kogo podpisana jest decyzja, mogąca uchodzić za ważne orzeczenie, na które strona dla uzasadnienia swych praw powołuje się, stanowi wadliwość postępowania. (Orzeczenie N. T. A. z 5 października 1923 L. rej. 373/23). Gołosłowne twierdzenia stron, sprzeczne z wynikami dochodzeń urzędowych, są bez znaczenia. (Wyrok N. T. A. z 11 grudnia 1923 L. rej. 476/22). Pominięcie wyjaśnień strony bez sprawdzenia ich wiarygod-

ności i bez uzasadnienia powodów pominięcia, stanowi istotną wadliwość postępowania. (Wyrok N. T. A. z 17 września 1923 L. rej. 22/23). Pominięcie jednakże późniejszych twierdzeń stron przez władzę administracyjną, wskutek ich niezgodności z poprzedniemi twierdzeniami, samo przez się nie uzasadnia wadliwości postępowania. (Wyrok N. T. A. z 16 stycznia 1923 L. rej. 91/22). Pominięcie sprawdzenia dowodów, przedłożonych przez stronę interesowaną dla ustalenia okoliczności, które wedle jej zapatrywania, dla sprawy miały znaczenie decydujące, stanowi uchybienie pod względem formalnym i stanowi naruszenie form postępowania. (Wyrok N. T. A. z 2 stycznia 1923 L. rej. 76/22). Niepoddanie ocenie dowodów, złożonych na poparcie oświadczenia, stanowi wadliwość postępowania. (Wyrok N. T. A. z 20 grudnia 1923 L. rej. 361/22). Niesprawdzenie obojętnej dla sprawy okoliczności, przed wydaniem orzeczenia przez władzę odwoławczą, nie jest wadliwością postępowania. (Wyrok N. T. A. z 15 lutego 1924 L. rej. 30/22). Nieprzeprowadzenie przez władzę dochodzeń i pominięcie zupełne ofiarowanych dowodów, co do istnienia istotnych okoliczności, stanowi wadliwość postępowania. (Wyrok N. T. A. z 15 stycznia 1925 L. rej. 154/23). Nieuwzględnienie dowodów bez bliższego podania, dlaczego przedstawione w podaniu dowody uznane zostały za niewystarczające, lub też za niewiarygodne, stanowi istotną wadliwość postępowania. (Wyrok N. T. A. z 10 kwietnia 1924, L. rej. 642/22).

### *A. Dowód z dokumentów.*

*Art. 51.* 1. Siłę dowodową dokumentów ocenia władza w granicach postanowień rozporządzenia niniejszego i innych przepisów prawnych

2. Jeżeli zdaniem władzy istnieje uzasadnione podejrzenie, że przedstawiony dokument jest nieprawdziwy, może ona, zależnie od znaczenia dokumentu dla sprawy, albo bieg postępowania administracyjnego w całości lub w części wstrzymać do czasu wyjaśnienia prawdziwości dokumentu, albo też postępowanie dalej prowadzić.

(Do art. 51). Każda władza ma prawo badania dokumentów tak publicznych jakoteż prywatnych. Gdyby władza uważała prawdziwość dokumentu publicznego za wątpliwą, obowiązaną jest z urzędu zwrócić się do władzy (urzędu), która dokument wystawiła, z prośbą o stwierdzenie prawdziwości dokumentu. O ileby ta władza wykazała, że dokument, o który chodzi, jest istotnie nieprawdziwy, w tym wypadku należy sprawę skierować do Prokuratury.

*Art. 52.* 1. Dokumenty publiczne, wystawione w przepisanej formie, stanowią zupełny dowód na to, co wedle nich urzędownie zostało stwierdzone, oświadczone lub zarządzone.

2. Dokumentem publicznym w rozumieniu artykułu niniejszego jest dokument, uznany za publiczny przez obowiązujące przepisy, albo wystawiony przez władzę publiczną w granicach jej kompetencji, albo przez osobę zaufania publicznego.

3. Dokumenty, wystawione jako publiczne przez władze obce traktuje się według swobodnej oceny przy zastosowaniu obowiązujących przepisów prawnych.

*Art. 53.* Dokumenty prywatne, bądź podpisane przez wystawcę, bądź zaopatrzone znakiem ręcznym należycie uwierzytelnionym, stanowią zupełny dowód na to, że zawarte w nich oświadczenia pochodzą od wystawcy.

*Art. 54.* Moc dowodową ksiąg handlowych, dzienników agentów handlowych i t. d. ocenia się według obowiązujących w tym względzie przepisów.

*Art. 55.* Dopuszczalny jest dowód nieprawdziwości, zarówno dokumentów publicznych, jako też prywatnych.

*Art. 56.* Jeżeli osoba interesowana powołuje się na okoliczności, które można ustalić na podstawie akt urzędowych, będących w posiadaniu władz lub urzędów polskich, i przytem wskazuje tę władzę lub urząd, wówczas władza akta te sprowadzi lub dokona w nich potrzebnych oględzin na miejscu.

### *B. Dowód ze świadków, biegłych i oględzin.*

*Art. 57.* 1. Władza bada świadków bądź z własnej inicjatywy, bądź na wniosek stron. Świadkowie, badani na wniosek stron, mogą być bądź wzywani przez władzę, bądź sprowadzani za zgodą władzy przez same strony.

2. Władza może zamiast badania świadków ograniczyć się do żądania od nich zeznań na piśmie pod warunkami, wskazanemi w ust. 3. art. 20.

3. Jeśli stawiennictwo świadka jest utrudnione bądź z powodu znacznej odległości jego miejsca zamieszkania od miejsca stawiennictwa, bądź z powodu choroby, władza może wzamian wzywania go bądź zażądać zeznań na piśmie, bądź zbadać świadka sama lub przez równorzędny albo niższy urząd w miejscu, znajdującem się w pobliżu zamieszkania świadka, a świadka, który z powodu choroby nie może stawić się przed władzą lub urzędem, — zbadać na miejscu.

4. Niewykonanie żądania władzy co do stawiennictwa lub złożenia zeznań na piśmie świadek winien usprawiedliwić.

(Do art. 57). Nieprzesłuchanie przez władzę świadków, których strona podaje dla wskazania okoliczności niespornych, bądź w inny sposób urzędowo stwierdzonych, bądź ze sobą sprzecznych, wreszcie dla sprawy obojętnych, nie jest istotną wadliwością postępowania. (Wyrok N. T. A. z 15 października 1923 L. rej. 814/23).

Jeżeli w odwołaniu nie ofiarowano żadnych dowodów, to pominięcie przeprowadzenia dowodów z urzędu, przez przesłuchanie świadków na wywody w odwołaniu, nie stanowi wadliwości postępowania. (Wyrok N. T. A. z 30 listopada 1923 L. rej. 437/22).

Wzywania świadków należy dokonywać na formularzach, według wzoru Nr. 3.

*Wzór Nr. 3.*

R. S. P. (Dyrekcja, Kierownictwo) w ..............................

L. ..............

W e z w a n i e.

Do Pan ..............................................................................

w .............................................

Celem złożenia świadectwa w sprawie ..............................

..............................................................................

..............................................................................

zechce się Pan zgłosić w biurze (Dyrekcji, Kierownictwie) ...

...................................... w ......................................

dnia .................. (w czasie od ....... do ....... ) o godz. .......

W .......................... dnia .......................... 19 ...

Podpis urzędnika wzywającego.

*Art. 58.* 1. Władza może uznać ważne przeszkody uniemożliwiające świadkowi stawienie się w terminie wyznaczonym oraz usprawiedliwiające nieprzedstawienie w terminie wyznaczonym zeznań na piśmie.

2. W szczególności, za przyczyny usprawiedliwiające niestawiennictwo świadka uważa się chorobę świadka, jako też śmierć rodziców. męża, żony lub dzieci, przerwanie komunikacji, pozbawienie wolności i zbyt późne otrzymanie wezwania.

*Art. 59.* Nie mogą być badani w charakterze świadków:

a) osoby niezdolne do udzielania swoich spostrzeżeń oraz osoby które były niezdolne do spostrzeżenia faktu, mającego być udowodnionym;

b) duchowni co do tego, co im powierzono na spowiedzi lub pod tajemnicą duchowną;

c) wojskowi, funkcjonarjusze państwowi, oraz pracownicy komunalni co do znanych im tajemnic urzędowych, chyba że uzyskają zezwolenie na złożenie zeznań od swego przełożonego.

*Art. 60.* Nikt nie może odmówić zeznań w charakterze świadka jednak świadek może odmówić odpowiedzi na pytania, gdy odpowiedź mogłaby spowodować karno-sądową odpowiedzialność, albo narazić na hańbę, albo wyrządzić bezpośrednio znaczną stratę majątkową w stosunku do samego świadka, jego małżonka, jego krewnego lub powinowatego linji wstępnej lub zstępnej, krewnego w linji bocznej do trzeciego a powinowatego do drugiego stopnia, dziecka przysposobionego, rodziców przybranych oraz osoby, na którą świadek sprawuje opiekę lub kuratelę, albo spowodować naruszenie prawnie uznanej tajemnicy zawodowej.

*Art. 61.* 1. Przed badaniem, lub żądając złożenia zeznań na piśmie. władza uprzedzi świadka o grożącej mu odpowiedzialności za fałszywe zeznanie.

2. W razie konieczności przesłuchania świadka pod przysięgą władza zwraca się o zaprzysiężenie świadka do najbliższego sądu pokoju (powiatowego). Pozostają w mocy przepisy szczególne, przewidujące zaprzysięganie świadków przez władze administracyjne.

3. Świadkowie, od których przysięgi się nie odbiera, składają przed władzą administracyjną wzamian przysięgi przyrzeczenie zeznania prawdy według sumienia po uprzedzeniu ich, że przyrzeczenie to ma moc przysięgi.

4. Od przysięgi są zwolnieni duchowni wszystkich prawnie uznanych wyznań; osoby należące do wyznań nieuznających przysięgi; nieletni do lat 14; zstępni, gdy mają świadczyć w sprawie wstępnych i odwrotnie; małżonek, gdy ma świadczyć w sprawie współmałżonka; bracia i siostry w sprawach rodzeństwa; funkcjonarjusze publiczni, którzy złożyli przysięgę służbową, o ile zeznania ich dotyczą faktów wiadomych im z tytułu pełnienia obowiązków służbowych.

*Art. 62.* 1. Wzywanie i badanie biegłych dokonywa się na tych samych zasadach co wzywanie i badanie świadków.

2. Przepisy dotyczące stałych znawców pozostają w mocy.

*Art. 63.* Biegłego, przedstawionego przez stronę, władza nie przyjmie, a wezwanego wyłączy, gdy powstaje uzasadniona wątpliwość co do jego bezstronności.

*Art. 64.* 1. Żądania świadków i biegłych o przyznanie wynagrodzenia za stratę czasu i zwrot kosztów podróży winny być zgłoszone pod rygorem utraty roszczenia przed zakończeniem rozpoznania sprawy.

2. O przyznaniu wynagrodzenia dla świadków i biegłych oraz jego wysokości, jak również o przyznaniu kosztów podróży, decyduje władza rozpoznająca sprawę. Od decyzji w tym przedmiocie niema odwołania.

*Art. 65.* Władza może z urzędu albo na wniosek strony zarządzić oględziny na miejscu z udziałem lub bez udziału biegłych.

*Art. 66.* Strony, o ile zjawią się w czasie badania świadków, biegłych lub w czasie oględzin, winny być dopuszczone do uczestnictwa w tych czynnościach, o ile interes publiczny nie stoi temu na przeszkodzie.

*Art. 67.* Za niewłaściwe zachowanie się w czasie rozprawy lub innych czynności urzędowych strony, świadkowie i biegli mogą być wydaleni z miejsca rozprawy lub z powyższych czynności przez kierującego urzędnika.

## XI. Załatwianie spraw.

*Art. 68.* 1. Sprawy należy załatwiać bez niepotrzebnej zwłoki i przytem tak, aby nie cierpiał ani interes publiczny ani uprawnione interesy osób prywatnych.

2. Sprawy, które nie wymagają zbierania przedwstępnych informacyj, dochodzeń, opinij i t. p., winny być z reguły załatwiane niezwłocznie, o ile możności w formie ustnej i bezpośredniej, zarówno w stosunku do osób, które zgłaszają się w urzędzie, jako też przy sposobności wyjazdów służbowych poza siedzibą urzędu. Przytem władza w miarę potrzeby ma utrwalać istotną część czynności urzędowej w protokóle lub w formie adnotacji na akcie.

3. Sprawy należy załatwiać w formie pisemnej i doręczać stronom odpowiednie pisma, jeżeli tego przepisy bądź wprost bądź pośrednio wymagają, albo jeżeli to wyraźnie leży w interesie strony.

4. Załatwiając sprawę pisemnie należy to czynić z możliwym pośpiechem, w każdym razie tak, aby sprawa została przez władzę administracji ogólnej w zakresie administracji spraw wewnętrznych zakończona najpóźniej w ciągu 3 miesięcy, a jeżeli sprawa ma być w myśl obowiązujących przepisów załatwiona po porozumieniu się z inną władzą, — najpóźniej w ciągu 5 miesięcy, o ile poszczególne przepisy nie ustalają terminów innych.

5. Do wszystkich spraw, załatwianych przez inne władze i w innym zakresie, niż wymienione w ustępie powyższym, terminy 3 i 5 miesięcy przedłuża się do 6 miesięcy.

*Art. 69.* 1. Do terminów, wskazanych w ust. 4 i 5 art 68 nie wlicza się:

a) terminów specjalnych, przewidzianych w poszczególnych przepisach prawnych dla dopełnienia warunków, przez te przepisy wymaganych;

b) okresów zwłoki, spowodowanych bądź wyraźną winą osób interesowanych, bądź okolicznościami, niezależnemi od władzy decydującej.

2. Terminy, wskazane w ust. 4 i 5 art. 68, nie mają również zastosowania w wypadkach wstrzymania postępowania administracyjnego (art. 74).

*Art. 70.* 1. O ile w terminie, wskazanym w ust. 4 i 5 art. 68, sprawa nie zostanie całkowicie załatwiona, a poszczególne przepisy prawne nie przewidują skutków szczególnych na wypadek braku decyzji władzy w ciągu pewnego okresu czasu, strona ma prawo żądać przekazania sprawy do instancji wyższej celem jej załatwienia.

2. Podanie strony władza winna przekazać do instancji wyższej najdalej w ciągu trzech dni, bądź z aktami sprawy, bądź z wyjaśnieniem. że sprawa nie mogła być w terminie załatwiona z powodu okoliczności. przewidzianych w art. 69.

3. Władza wyższa, która załatwia sprawę za władzę niższą, działa w charakterze tej instancji, za którą spełnia tę czynność. Od takich orzeczeń, wydanych za władzę niższą, odwołanie, jeśli jest dopuszczalne, rozstrzyga władza instancyjnie wyższa od władzy rozstrzygającej.

*Art. 71.* Jeżeli niema podstawy prawnej lub faktycznej do merytorycznego załatwienia sprawy, będącej przedmiotem podania, władza pozostawia je bez załatwienia, a sprawę wszczętą już umarza, czyniąc odpowiednią adnotację na akcie i w miarę okoliczności zawiadamiając petenta.

(Do art. 68—71). Przy załatwianiu spraw w administracji szkolnej należy przestrzegać terminów ustalonych osobnemi przepisami, n. p. co do rozpisywania konkursu na dyrektorów i kierowników szkół do dni 30, rozpisywania konkursu na stanowiska nauczycieli w przeciągu 3 miesięcy, próśb o urlop zdrowotny nauczycieli do dni 30, próśb o koncesje na otwarcie prywatnych szkół do 3 miesięcy, próśb o przeniesienie nauczyciela w stan pozasłużbowy do dni 30. Sprawy językowe w szkołach powszechnych do odsyłania spraw do instancji wyższej do 7 dni (art. 89) — i t. p.

Na postanowienia tego artykułu zwraca się uwagę p. p. Inspektorów, Dyrektorów, Kierowników.

Władza, wymierzająca emeryturę, przy zaliczaniu do wysługi emerytalnej czasu służby samorządowej lub pracy zawodowej (art. 97 ustawy em.) jest związana danemi, ustalonemi w kwalifikacji służbowej. Skoro ogólna ocena kwalifikacyjna wypadła dla skarżącego niedostatecznie, to w zaliczeniu przez władzę przy tej kwalifikacji części pracy zawodowej niema naruszenia praw skarżącego (N. T. A. L. rej. 1259/24, 587/25, 1925/26).

Art. 52 ustawy o państwowej służbie cywilnej i art. 58 o stosunkach służbowych nauczycieli nie nakładają obowiązku na władzę przychylania się do prośby urzędnika — nauczyciela o przeniesienie.

## XII. Decyzje.

*Art. 72.* 1. W toku postępowania władza wydaje decyzje (orzeczenia i zarządzenia) tak często, jak tego zajdzie potrzeba.

2. Decyzje dzielą się na główne i incydentalne. Decyzje główne sprawę, będącą przedmiotem postępowania, załatwiają co do jej istoty, względnie sprawę kończą w danej instancji. Decyzje incydentalne rozstrzygają inne kwestje, w toku postępowania.

(Do art. 72). Decyzje, oficjalnie podane stronie do wiadomości, pociągają za sobą skutki prawne. Jednakże cofnięta przed doręczeniem oficjalnem decyzja władzy nie stwarza żadnych praw dla osoby interesowanej. (Wyrok N. T. A. z 13 lutego 1924 L. rej. 587/22).

*Art. 73.* 1. Decyzja, od której nie służy odwołanie lub skarga w toku instancyj administracyjnych, jest ostateczna.

2. Decyzja, której nie można zaskarżyć również do sądów administracyjnych, jest prawomocna.

(Do art. 73). Sprawa sporna między stronami, a rozstrzygnięta wyrokiem sądu administracyjnego, nie może być ponownie rozpatrywana przez władzę administracyjną przy tym samym stanie faktycznym, przyjętym za podstawę wyroku. (Wyrok N. T. A. z 24 lutego 1925 L. rej. 1372/23). Wydane w ostatniej instancji decyzje, które są wyłączone z pod orzecznictwa N. T. A., uprawomocniają się z chwilą

ich ogłoszenia względnie doręczenia, inne natomiast dopiero z chwilą upływu dwumiesięcznego czasokresu, przewidzianego w art. 10 ustawy o N. T. A. (Dz. U. R. P. Nr. 68, poz. 400 z r. 1926).

*Art. 74.* 1. Gdy dla wydania decyzji konieczne jest rozstrzygnięcie pytania wstępnego, podlegającego kompetencji innych władz administracyjnych lub sądu, władza rozstrzygająca wyda decyzję tymczasową, uwarunkowaną późniejszem rozstrzygnięciem pytania wstępnego, jeśli zaś taka decyzja jest niemożliwa, władza rozstrzygnie sprawę, opierając się na własnej ocenie pytań wstępnych.

2. Władza powinna wstrzymać postępowanie do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia pytania wstępnego, jeśli ono jest już przedmiotem sprawy we właściwym urzędzie lub sądzie, a natychmiastowe wydanie decyzji nie jest konieczne ze względu na interes publiczny i mogłoby w razie odmiennego rozstrzygnięcia pytania wstępnego spowodować niepowetowane szkody dla strony lub niemożność przywrócenia stanu poprzedniego.

3. Władza obowiązana jest wstrzymać postępowanie w wypadkach wyraźnie wskazanych przez prawo.

*Art. 75.* 1. Każda decyzja powinna zawierać powołanie się na podstawę prawną, datę, osnowę decyzji, oznaczenie jej rodzaju, podpis władzy oraz wskazać, czy przysługuje od niej odwołanie czy skarga.

2. Jeśli decyzja jest w całości lub w części odmowna, powinna zawierać prawne i faktyczne uzasadnienie.

3. Jeśli decyzja jest pozostawiona całkowicie swobodnej ocenie władzy, wystarczy powołać się na podstawę prawną, w innych wypadkach swobodnej oceny wystarczy to jedynie wówczas, kiedy ważny interes państwowy przemawia przeciwko bliższemu uzasadnieniu.

(Do art. 75). Niepowołanie w orzeczeniu żadnych przepisów prawnych formalnych lub materjalnych, na których orzeczenie się opiera, stanowi wadliwość postępowania. (Wyrok N. T. A. z 22 października 1925 L. rej. 1542/23).

Nieprzytoczenie w orzeczeniu przepisów prawa materjalnego, któremi się władza kierowała, stanowi wadliwość postępowania. (Wyrok N. T. A. z 26 maja 1924 L. rej. 1602/23).

Niezamieszczenie w orzeczeniu zgodnego z stanem akt uzasadnienia, oraz nienaprowadzenie przepisów prawa materjalnego, któremi się władza kierowała przy rozstrzygnięciu sprawy, stanowi naruszenie postępowania administracyjnego ze szkodą dla skarżącego (Wyrok N. T. A. z 12 lutego 1925 L. rej. 1595/23).

Pominięcie wyjaśnień strony bez sprawdzenia ich wiarygodności i bez uzasadnienia powodów pominięcia, stanowi istotną wadliwość postępowania. (Wyrok N. T. A. z 17 września 1923 L. rej. 22/23).

Błąd oczywisty w zacytowaniu ustawy, nie może sam przez się powodować bezzasadności orzeczenia, jeżeli niema wątpliwości, które postanowienia ustawy orzeczenie miało na myśli. (Orzeczenie N. T. A. z 23 listopada 1923 L. rej. 1120/23).

Decyzja władz, oparta na nieporozumieniu co do okoliczności faktycznych, dotknięta jest istotnym brakiem postępowania. (Wyrok N. T. A. z 3 grudnia 1923 L. rej. 1236/23).

Uciekanie się do analogji może mieć tylko wówczas miejsce, gdy ustawa nie zawiera żadnego postanowienia na taki wypadek podlegający rozstrzygnięciu. (Wyrok N. T. A. z 9 października 1925, L. rej. 1912/24).

Pominięcie rozpatrzenia przed wydaniem decyzji kwestji istotnej dla oceny legalności decyzji, względnie brak wyjaśnienia, dlaczego tę kwestję pominięto, stanowi wadliwość postępowania. (Wyrok N. T. A. z 22 lutego 1924 L. rej. 1356/23).

Niepodanie, chociażby w najgłówniejszych zarysach powodów odmowy zezwolenia, albo niepodanie powodów udzielenia zezwolenia z zastrzeżeniem stanowi wadliwość postępowania. (Wyrok N. T. A. z 23 października 1924 L. rej. 246/23).

Oparcie zaskarżonego orzeczenia na motywach między innemi na okoliczności faktycznej, w postępowaniu administracyjnem nie ustalonej, której prawdziwości skarżący przeczy, stanowi wadliwość postępowania. (Wyrok N. T. A. z 13 marca 1925 L. rej. 1720/24).

W sprawie podpisu władzy na decyzjach obowiązuje okólnik Ministerstwa WR. i OP. z dnia 28 marca 1928 Nr. O. Prez. 2160/28 który postanawia, że pod własnoręcznym podpisem naczelnika władzy, urzędu (dyrektora, kierownika, względnie jego zastępcy) ma być umieszczony ten podpis pismem maszynowem.

Decyzja władzy opierać się winna na stanie faktycznym, jaki się z akt bezspornie okazuje. Przyjęcie stanu faktycznego, któryby w istotnym punkcie nie był zgodny z aktami sprawy, powoduje w razie zaskarżenia decyzji w N. T. A. jej uchylenie z powodu wadliwego postępowania.

Swobodna ocena władzy ma wówczas miejsce, gdy przepisy prawne nie postanawiają, pod jakiemi warunkami ma nastąpić rozstrzygnięcie pewnej sprawy przez władzę administracyjną.

*Art. 76.* 1. Objaśniając stronę o przysługującem jej prawie wniesienia odwołania lub skargi do władzy wyższej, należy wskazać tę władzę oraz termin i tryb zaskarżenia.

2. W decyzji głównej tej władzy, która jest dla sprawy ostateczna, należy wyraźnie w objaśnieniu zaznaczyć, że decyzja jest ostateczna w administracyjnym toku instancyj, niezależnie od możliwych uprawnień do wniesienia skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

(Do art. 76). Decyzja, zawierająca pouczenie o niemożności zaskarżenia jej do wyższej instancji administracyjnej wbrew odnośnym przepisom prawnym narusza formę postępowania administracyjnego.

*Art. 77.* 1. Jeśli władza błędnie objaśni stronę bądź co do terminu wniesienia odwołania lub skargi, bądź co do dalszego toku instancyj, wówczas objaśnienie takie nie może szkodzić stronie, która do niego się zastosowała. W tym wypadku:

a) odwołanie lub skarga, wniesione w terminie wyznaczonym, chociażby po upływie właściwego terminu ustawowego, uważa się za wniesione w terminie;

b) instancja niewłaściwa, która odwołanie lub skargę otrzymała, prześle je do instancji właściwej, która postąpi z niemi tak, jak gdyby były one od początku skierowane właściwie.

2. Jeśli władza wogóle zaniedba objaśnić stronę o przysługującem jej prawie wniesienia odwołania lub skargi, strona może w ciągu 2 tygodni od chwili ogłoszenia lub doręczenia jej decyzji zażądać od władzy, która orzeczenie wydała, wydania lub też przesłania jej takiego objaśnienia. W tym wypadku termin dla wniesienia odwołania lub skargi liczy się od dnia otrzymania przez stronę objaśnienia.

(Do art. 77). Pomyłka władz, polegająca na wyznaczeniu terminu dłuższego niż ustawowy, o ile nie została na czas sprostowaną, nie może pociągać za sobą żadnych ujemnych następstw dla strony, która wniosła odwołanie w granicach terminu uwidocznionego w orzeczeniu. (Wyrok N. T. A. z 28 kwietnia 1925 L. rej. 1286/24).

*Art. 78.* 1. Decyzja główna powinna załatwiać sprawę, będącą przedmiotem rozpatrzenia, oraz wszystkie istotne wnioski interesowanych w możliwie najbardziej zwięzłem i wyraźnem ujęciu, powołując się na podstawę prawną.

2. Załatwienie winno z reguły następować w całości. Jeżeli jednak sprawa dopuszcza podział na kilka części, natenczas można, o ile jest to celowe, wydać decyzję o oddzielnych częściach, jeśli całość nie dojrzała jeszcze do rozstrzygnięcia

*Art. 79.* Jeżeli decyzja ustanawia obowiązek pewnego świadczenia albo stworzenia pewnego określonego stanu, wówczas należy oznaczyć w decyzji odpowiedni termin dla wypełnienia nałożonego obowiązku.

*Art. 80.* 1. Decyzję, wydaną w obecności strony, ogłasza się jej ustnie. Jednakże strona może natychmiast zgłosić żądanie doręczenia decyzji na piśmie. W takim razie, jeżeli decyzja nie jest natychmiast wykonalna uważa się dzień doręczenia decyzji na piśmie za dzień jej doręczenia.

2. Decyzja główna, wydana w nieobecności strony, powinna być doręczona jej na piśmie. Potrzebę doręczenia na piśmie innych decyzyj, wydanych w podobnych warunkach, oceni władza.

3. Postanowienia artykułu niniejszego nie naruszają przepisów innych ustaw, które przewidują obowiązek doręczania decyzyj na piśmie.

*Art. 81.* Władza może każdego czasu przesięwziąć z urzędu lub na wniosek interesowanych sprostowanie w swych decyzjach błędów pisarskich, rachunkowych oraz innych oczywistych omyłek.

(Do art. 81). Dla sprostowania oczywistej pomyłki w orzeczeniu własnem jest upoważniona władza administracyjna, nie będąc krę-

powaną warunkami dla dozwolenia wznowienia postępowania. (Wyrok N. T. A. z 24 kwietnia 1924. L. rej. 593/22). Jeśli chodzi o osoby stanu nauczycielskiego i funkcjonarjuszy państwowych, unieważnia się poza tem mianowania na zasadzie art. 73 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli i na zasadzie art. 65 ustawy o państwowej służbie cywilnej.

## XIII. Odwołania i skargi incydentalne.

*Art. 82.* Od decyzji głównej, wydanej w pierwszej instancji, służy stronie odwołanie tylko do jednej instancji i przytem bezpośrednio wyższej, o ile poszczególne ustawy wydane po dniu 14 września 1923 r. nie stanowią odmiennie.

(Do art. 82). Brak oznaczenia wniosku o zmianę decyzji wyrażeniem technicznem „odwołanie“ lub „rekurs“ nie wpływa na skuteczność wniesionego środka odwoławczego, gdyż dla ocenienia wniesionego środka prawnego, miarodajną jest nie nomenklatura, którą strona dane pismo oznaczyła, lecz jego treść i cel. (Wyrok N. T. A. z 28 stycznia 1924 L. rej. 1301/23). (Patrz także „uwaga“ do art. 15).

Zwierzchność gminna w sprawach planu sieci szkolnej oraz jego zmian, nie jest stroną uprawnioną do wnoszenia odwołań od orzeczeń władz szkolnych. Interesy gminy zastąpione są przez organa samorządu szkolnego na obszarze gminy, tj. radę szkolną miejscową (art. 2 i 9 ust. z 17 lutego 1922 Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 143).

Do rozpoczęcia sporów prawnych imieniem gminy konieczna jest uchwała rady gminnej (p. c. 36 ustawy krajowej z 12 lipca 1866 Dz. U. Kr. Nr. 9).

*Art. 83.* Odwołanie należy wnieść w ciągu 14 dni po ogłoszeniu lub doręczeniu decyzji, o ile poszczególne ustawy nie przewidują terminów krótszych.

(Do art. 83). Termin 14-dniowy do wniesienia odwołania jest terminem prekluzyjnym, t. zn., że po jego upływie następuje utrata prawa do korzystania ze środka prawnego, jakiem jest odwołanie. Wniesione jednak po tym terminie załatwia się bez rozpatrywania.

*Art. 84.* Decyzję incydentalną można zaskarżyć tylko łącznie z odwołaniem od decyzji głównej, z wyjątkiem wypadku, gdy decyzja incydentalna została wydana po wydaniu decyzji głównej oraz wypadków, przewidzianych w poszczególnych ustawach.

*Art. 85.* 1. Odwołanie nie wymaga szczegółowego uzasadnienia: wystarczy, jeśli z podania strony wynika, iż nie jest zadowolona z decyzji władzy i prosi o jej zmianę.

2. Władza nie weźmie pod rozwagę nowych okoliczności, przytoczonych w odwołaniu, jeśli:

a) okoliczności te powstały już po wydaniu decyzji w I instancji;

b) obowiązujące przepisy stanowią w konkretnym wypadku obowiązek podania wszystkich żądań i wniosków stron w postępowaniu przed niższą instancją;
c) przytoczone przez stronę nowe okoliczności nie należące do tych, które władza ma z urzędu uwzględniać, pozostają w sprzeczności ze stanowiskiem poprzednio przez stronę zajętem, a strona nie usprawiedliwi tej sprzeczności;
d) nowe twierdzenia mają oczywiście na celu przewleczenie sprawy;
e) strona występuje z wnioskami, które prowadzą do zupełnie nowej pod względem prawnym sprawy, względnie dotyczą zupełnie innego żądania, aniżeli to, o którem poprzednia instancja rozstrzygała.

(Do art. 85). Przyjęcie przez władzę stanu rzeczy, sprzecznego z aktami, powoduje uchylenie zaskarżonego orzeczenia, a to nawet w razie braku zarzutu w tym kierunku ze strony skarżącego. (Wyrok N. T. A. z 26 listopada 1923 L. rej. 553/22).

Nieuwzględnienie odwołania z jedynem uzasadnieniem, że twierdzenie strony nie zostało odpowiednio udowodnione, bez bliższego podania dlaczego przedstawione w odwołaniu dowody uznane zostały za niewystarczające, czy też niewiarygodne, stanowi wadliwość postępowania. (Wyrok N. T. A. z 10 kwietnia 1924 L. rej. 642/22).

*Art. 86.* Instancja odwoławcza orzeka ostatecznie o niedopuszczalności odwołania lub też o uchybieniu terminu dla odwołania.

(Do art. 86). W razie odrzucenia odwołania z powodu spóźnienia, zarzut, że data zamieszczona na recepisie urzędowym nie zgadza się z rzeczywistym dniem doręczenia, może stanowić podstawę do wznowienia (art. 95), nie może natomiast skutecznie być podniesiony w skardze do N. T. A. (Wyrok N. T. A. z 22 października 1926 L. rej. 489/25).

Merytoryczne załatwienie przez instancję odwoławczą spóźnionego odwołania przeciw orzeczeniu władzy I instancji, mieści w sobie milczące przywrócenie terminu na wniesione odwołanie. (Wyrok N. T. A. z 5 listopada 1923 L. rej. 295/22).

*Art. 87.* 1. Przed upływem terminu dla odwołania decyzja nie ulega wykonaniu.

2. Wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie decyzji.

3. Wyjątek od zasad powyższych stanowią decyzje:
a) których natychmiastowa wykonalność jest przewidziana w ustawie;
b) zgodne z żądaniem wszystkich stron;
c) co do których strony zrzekły się prawa wniesienia odwołania.

4. Poza tem władza może postanowić, że decyzja ulega natychmiastowemu wykonaniu, jeśli jest to wskazane w interesie publicznym lub w wyjątkowo ważnym interesie strony. W tym ostatnim wypadku władza może zażądać od strony odpowiedniego zabezpieczenia.

(Do art. 87). P. P. Inspektorowie szkolni (zastępcy) powinni umieszczać w swych zarządzeniach, dotyczących przeniesień tymczasowych nauczycieli publicznych szkół powszechnych, z urzędu, (z jednej miejscowości do drugiej w powiecie, lub z jednej szkoły do drugiej w tej samej miejscowości), postanowienie, iż decyzja ta ulega natychmiastowemu wykonaniu, o ile jest to wskazane w interesie szkoły, lub przemawia za tem wyjątkowo ważny interes danego nauczyciela (ki).

*Art. 88.* Decyzję co do natychmiastowej wykonalności władza może wydać zarówno łącznie z rozstrzygnięciem sprawy, jak i oddzielnie w razie późniejszego ustalenia jej potrzeby.

*Art. 89.* 1. Odwołanie należy wnieść za pośrednictwem tej władzy, która decyzję wydała.

2. Władza, która decyzję wydała, obowiązana jest otrzymane odwołanie w ciągu siedmiu dni po upływie terminu odwołania przesłać wraz z aktami sprawy do rozpoznania instancji wyższej, powiadamiając inne strony o wniesieniu odwołania.

*Art. 90.* 1. Jeśli jednak władza, która decyzję wydała, uzna, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie, może sama zmienić swoją decyzję, o ile w decyzji tej nie nabyły praw osoby inne.

2. To samo stosuje się, gdy na decyzję władzy wniesiono skargę do sądu administracyjnego.

*Art. 91.* Jeśli odwołanie strony jednej może wpłynąć na rozstrzygnięcie w stosunku do innych, wówczas władza odwoławcza wyznaczy im stosowny termin do zapoznania się z odwołaniem (art. 14) i wypowiedzenia się co do niego.

*Art. 92.* Potrzebne uzupełnienie postępowania wyjaśniającego może władza odwoławcza zarządzić z urzędu lub na wniosek stron; może je przeprowadzić sama lub przez władzę niższej instancji.

*Art. 93.* Jeśli odwołania nie należy odrzucić, jako spóźnionego lub niedopuszczalnego, władza odwoławcza wyda orzeczenie w sprawie, nie będąc związana ani zakresem żądań odwołania, ani ustaleniami instancji niższej.

(Do art. 93). Niezałatwienie w orzeczeniu rekursowem podniesionego w rekursie istotnego dla sprawy zarzutu, stanowi wadliwość postępowania. (Wyrok N. T. A. z 15 stycznia 1923 L. rej. 68/22).

*Art. 94.* Przepisy, zawarte w art. 72 — 81, mają podobne zastosowanie również do decyzyj władzy odwoławczej z tą zmianą, że przy decyzjach zatwierdzających rozstrzygnięcie niższej instancji może wystarczyć wskazanie na uzasadnienie zaskarżonej decyzji.

(Do art. 94). Wskazanie w orzeczeniu, wydanem na rekurs przez instancję odwoławczą, organu powołanego do wydania orzeczenia w I instancji, bez równoczesnego zadecydowania w rzeczy samej, jest wadliwością postępowania. (Wyrok N. T. A. z 27 września 1923 L. rej. 314/22).

Jeżeli w rekursie nie ofiarowano żadnych dowodów, to pominięcie przeprowadzenia dowodów z urzędu, przez przesłuchanie świadków na wywody w rekursie, nie stanowi wadliwości postępowania. (Wyrok N. T. A. z 30 listopada 1923 L. rej. 437/22).

Niezałatwienie przez ostatnią instancję administracyjną adresowanego do niej rekursu strony, lecz przesłanie go instancji niższej i wydanie przez tę niższą instancję ponownego orzeczenia z powołaniem się na to odstąpienie sprawy, stanowi wadliwość postępowania. (Wyrok N. T. A. z 20 stycznia 1925 L. rej. 1291/24).

Zniesienie wskutek odwołania przez władzę II instancji orzeczenia I instancji z poleceniem tejże wydania po uzupełnieniu dochodzeń we wskazanym kierunku nowego orzeczenia, stanowi istotne naruszenie form postępowania. Jeżeli bowiem władza II instancji uważa, że materjał faktyczny, na którym oparto orzeczenie I instancji, nie jest dostateczny i że wymaga on uzupełnienia, to nic jej nie stoi na przeszkodzie, aby materjał ten, czy to we własnym zakresie działania, czy też zapomocą nakazanych władzy niższej dochodzeń, uzupełniła, obowiązana jednak jest, na podstawie uzupełnionego w ten sposób materjału, samo orzeczenie załatwiające sprawę stanowczo wydać, a nie wolno jej orzeczenia I instancji tylko skasować, polecając tej ostatniej, wydać po raz drugi nowe orzeczenie. (Wyrok N. T. A. z 18 listopada 1926 L. rej. 985/24). Władza II instancji może nakazać władzy niższej z tytułu swej władzy nadzoru i swego hierarchicznego stanowiska przeprowadzenie pewnych wskazanych dochodzeń, nie może jednak narzucać jej swego zapatrywania prawnego na pewną kwestję, gdyż to zapatrywanie może przeprowadzić drogą odpowiedniej zmiany orzeczenia I instancji. Z tego punktu widzenia, dopuszczenie możności orzekania władz administracyjnych trybem kasacyjnym, jest nietylko niedopuszczalne ale i niecelowe. (Wyrok N. T. A. z 18 listopada 1926 L. rej. 985/24).

## XIV. Wznowienie postępowania, uchylenie oraz zmiana decyzji z urzedu.

*Art. 95.* W sprawie zakończonej decyzją, od której nie służy środek prawny, może nastąpić wznowienie postępowania:

a) jeżeli decyzja została spowodowana przez sfałszowanie lub przedstawienie fałszowanego dokumentu, przez fałszywe świadectwo, przekupstwo lub inny czyn karalny sądownie;

b) jeżeli wyjdą na jaw istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne, które istniały już przy wydaniu decyzji lub nowe środki dowodowe, o ile okoliczności te i środki w toku postępowania nie były znane władzy rozstrzygającej, i nie mogły być wówczas powołane przez stronę zainteresowaną we wznowieniu bez winy tej strony;

c) jeżeli władza administracyjna lub sądowa, właściwa dla rozstrzygnięcia pytania wstępnego (art. 74) zadecydowała o niem w istotnych punktach odmiennie od oceny pytania, przyjętej za podstawę orzeczenia.

(Do art. 95). Zasada, iż orzeczenie zapadłe w ostatniej instancji administracyjnej, nabywa mocy prawa także wobec władzy, która je wydała, nie wyklucza jednak wznowienia postępowania administracyjnego, w tych wypadkach, w których wyjdą na jaw nowe okoliczności faktyczne dla sprawy istotne i to takie okoliczności, których strony nie mogły podnieść już w toku postępowania administracyjnego. Taka korektura orzeczenia administracyjnego, jest częściowo konieczna, gdyż treść prawna ostatecznych orzeczeń władz administracyjnych opiera się na pewnym stanie faktycznym, a okoliczność, iż ujawnienie innego stanu faktycznego następuje bez winy strony, dopiero po zamknięciu postępowania, nie może oczywiście w myśl ogólnych pojęć prawnych wyjść na niekorzyść strony. (Wyrok N. T. A. z 13 lutego 1923 L. rej. 431/22).

Niedopuszczalne jest wznowienie postępowania administracyjnego w sprawie zakończonej prawomocnem orzeczeniem władzy administracyjnej, jeżeli strona domagająca się wznowienia, nie przytoczyła wogóle żadnych okoliczności faktycznych, lub dowodów nieuwzględnionych w pierwotnym przewodzie administracyjnym, zdolnych obalić merytoryczną treść orzeczenia, co do którego postępowanie ma być wznowione.

Nie jest dopuszczalne wznowienie postępowania administracyjnego z powodu rzekomego uchybienia formom postępowania administracyjnego. (Wyrok N. T. A. z 19 maja 1924 L. rej. 836/23).

*Art. 96.* 1. Podanie o wznowienie postępowania należy wnieść do tej władzy, która wydała decyzję w I-ej instancji, w ciągu dwu tygodni od dnia, w którym strona domagająca się wznowienia otrzymała w sposób, dający się udowodnić, wiadomość o przyczynie uzasadniającej wznowienie.

2. Wznowienie postępowania może zarządzić władza również z urzędu.

3. W obu wypadkach wznowienie postępowania może nastąpić z powodu przyczyn, wskazanych w lit. a) art. 95, w każdym czasie; z powodu przyczyn zaś, wskazanych w lit. b) i c) tegoż artykułu, przed upływem trzech lat od dnia uprawomocnienia się decyzji.

(Do art. 96). Ze samej istoty wznowienia postępowania administracyjnego wynika, że domagać się go mogą tylko osoby, które w poprzedniem prawomocnie zakończonem postępowaniu administracyjnem brały udział jako strony. (Wyrok N. T. A. z 1 lutego 1926 L. rej. 690/24).

Twierdzenie, że zachodzą okoliczności faktycznie nowe, dla sprawy istotne, uzasadniające prośbę o wznowienie postępowania ad-

ministracyjnego, powinno być przynajmniej uprawdopodobnione. (Wyrok N. T. A. z 23 października 1923 L. rej. 345/22).

Rewizja orzeczenia administracyjnego może być zarządzona przez tę samą władzę, która to orzeczenie wydała, jeżeli bezspornie ustalone zostały nowe nieznane przedtem okoliczności. (Wyrok N. T. A. z 20 lutego 1923 L. rej. 402/22).

Zwraca się uwagę, że wznowienie postępowania z przyczyn, podanych w lit. b i c art. 95, ulega przedawnieniu.

*Art. 97.* 1. O wznowieniu postępowania rozstrzyga władza, która w sprawie wydała decyzję w ostatniej instancji.

2. W decyzji o wznowieniu postępowania władza powinna orzec, o ile nie może wydać nowej decyzji na podstawie aktów, jakiemi rozporządza, w jakim zakresie i w której instancji ma nastąpić wznowienie postępowania, przyczem w czasie ponownego postępowania nie ma prawa powtarzać tych poprzednich dochodzeń, które nie dotyczą przyczyny wznowienia.

(Do art. 97). Wznowienie postępowania administracyjnego zarządzić może tylko ta władza, która orzekła poprzednio w ostatniej instancji, na prośbę wniesioną za pośrednictwem władzy I instancji. (Wyrok N. T. A. z 10 marca 1924 L. rej. 423/22).

Przy orzekaniu o wznowieniu postępowania administracyjnego, ocena, czy wyszły na jaw okoliczności faktyczne dla sprawy istotne, lub środki dowodowe, których strony nie mogły podnieść w toku postępowania administracyjnego, należy do władzy administracyjnej, która wydała ostateczne orzeczenie. Decyzja zaś tej władzy. nie może być dowolną, lecz wynikać winna z wyżej wspomnianej oceny, która znowu znajdować winna uzasadnienie w faktycznym stanie sprawy. (Wyrok N. T. A. z 5 maja 1924 Nr. rej. 611/23).

*Art. 98.* 1. Przeciwko odrzuceniu podania o wznowienie postępowania można wnieść odwołanie do władzy przełożonej w ciągu 14 dni od zawiadomienia o odmowie.

2. Przeciwko decyzji wznawiającej postępowanie niema osobnego odwołania.

*Art. 99.* Decyzje, na mocy których strony lub osoby inne nie nabyły żadnych praw, mogą być uchylane i zmieniane z urzędu w każdym czasie tak przez władzę, która decyzję wydała, jak w trybie nadzoru przez władzę przełożoną.

*Art. 100.* Prawomocne decyzje, na mocy których strony lub osoby inne nabyły już prawa, mogą być uchylane lub zmieniane przez władzę, która je wydała, za zgodą tych stron lub osób, o ile temu nie sprzeciwiają się ustawy.

(Do art. 100). Sprawa raz prawomocnie rozstrzygnięta, nie może być po raz drugi rozpatrywana, jeżeli się nie zmienią okoliczności fak-

tyczne, na podstawie których prawomocne orzeczenie zapadło. Jeżeli okoliczności faktyczne, na których opiera się decyzja, uległy istotnej zmianie, zasada rei iudicatae nie może być stosowana. (Wyrok N. T. A. z 16 listopada 1923 L. rej. 691/22).

Rewizja prawomocnej decyzji władzy administracyjnej, ustalającej prawa stron, dopuszczalną jest tylko w drodze wznowienia postępowania administracyjnego. (Wyrok N. T. A. z 14 grudnia 1923 L. rej. 1191/22).

*Art. 101.* 1. Władza nadzorcza może w trybie nadzoru uchylić z urzędu bądź z własnej inicjatywy, bądź na skutek zażalenia, jako nieważną każdą decyzję, która:

a) wydana została przez władzę oczywiście niewłaściwą;
b) wydana została bez jakiejkolwiek podstawy prawnej;
c) wywołałaby w razie wykonania przestępstwo sądowo-karalne;
d) jest oczywiście i niewątpliwie niewykonalna;
e) zawiera wadę powodującą nieważność tej decyzji na mocy wyraźnego przepisu prawa.

2. Uchylenie decyzji z powodów, wskazanych w lit. a) artykułu niniejszego, może nastąpić tylko przed upływem lat 3 od daty jej uprawomocnienia się.

(Do art. 101). Niedopuszczalne jest wkroczenie władzy nadzorczej w wypadkach, gdy zostało wydane i uprawomocniło się orzeczenie, normujące stosunki prawne stron przez władzę ustawowo do tego powołaną, chociażby władza ta wedle zapatrywania władzy nadzorczej mylnie zastosowała lub interpretowała przepisy obowiązującego prawa. (Wyrok N. T. A. z 10 grudnia 1923 L. rej. 914, 924 i 1566/23).

Zwraca się uwagę, że uchylenie decyzji z powodów podanych w lit. a, tego artykułu ulega przedawnieniu.

Zmianę wymiaru uposażenia em. nauczycieli, dokonywuje się na zasadzie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 66, poz. 606.

*Art. 102.* 1. Przedmiotowo właściwa władza naczelna może z urzędu uchylić lub zmienić w koniecznym zakresie każdą decyzję prawomocną, o ile niepodobna w inny sposób usunąć stanu zagrażającego życiu lub zdrowiu ludzkiemu, albo odwrócić ciężkich szkód dla gospodarstwa społecznego.

2. Strony, dotknięte w swoich prawach przez taką decyzję, mogą żądać od Skarbu Państwa odszkodowania na drodze sądowej.

*Art. 103.* Niewykorzystanie przez władzę uprawnień, wynikających z art. 101 i 102, nie może być przedmiotem skargi i nie stwarza podstawy do jakichkolwiek roszczeń.

*Art. 104.* Zastrzeżone w poszczególnych przepisach prawnych kompetencje władz co do cofania lub ograniczenia udzielonych koncesyj, zezwoleń, upoważnień i innych nadawanych przez władzę uprawnień, pozostają nienaruszone.

## XV. Opłaty i koszta.

*Art. 105.* 1. Stronę obciążają te koszta postępowania administracyjnego: a) które wynikły z winy strony, b) które zostały poniesione w interesie lub na prośbę strony, a nie wynikają z ustawowego obowiązku władzy.

2. Do kosztów postępowania administracyjnego zalicza się koszta podróży i wynagrodzenia świadków i biegłych oraz koszta oględzin na miejscu, jako też koszta doręczania stronom pism urzędowych przez urzędy gminne (magistraty).

3. Władza może uznać także inne usprawiedliwione warunkami koszta postępowania, a w szczególności koszta sporządzenia próśb i wynagrodzenia adwokata.

(Do art. 105). Koszta postępowania w administracji szkolnej mogą powstać n. p. przy sprawach spornych co do wyboru gruntu pod budowę szkoły powszechnej i oględzinach na miejscu; przy oględzinach na miejscu lokalności na pomieszczenie prywatnej szkoły lub ogródka dziecięcego, przy ogledzinach na miejscu z powodu spraw serwitutowych i t. p.

*Art. 106.* 1. Władza przyznaje świadkom i biegłym, nie będącym funkcjonarjuszami państwowymi lub samorządowymi, wynagrodzenie w wysokości przeciętnego zarobku dziennego osoby wzywanej, nie wyżej jednak norm diet, ustalonych dla V stopnia służbowego funkcjonarjuszów państwowych, oraz zwrot rzeczywistych kosztów podróży.

2. Funkcjonarjusze państwowi i samorządowi otrzymują diety w wysokości należnych im diet oraz koszta podróży w wysokości, przewidzianej dla ich podróży służbowych.

3. Jeśli biegły dla wydania opinji musiał dokonać specjalnej pracy i żąda za nią większego wynagrodzenia, władza winna żądanie biegłego wraz ze swą opinją przesłać władzy wyższej do zatwierdzenia. Ograniczenie takie nie stosuje się do władz II instancji i centralnych, które w tej mierze decydują same.

4. Wynagrodzenie świadkom i biegłym wypłaca się bezzwłocznie po spełnieniu czynności, do której świadek lub biegły został powołany.

5. Od decyzji władz o wynagrodzeniu świadków i biegłych, zwrotu kosztów podróży oraz kosztów przewidzianych w art. 105 ust. 3, niema odwołania.

*Art. 107.* 1. Jeżeli strona nie wniesie opłat i należności, które zgodnie z istniejącemi przepisami winny być uiszczone zgóry, władza wyznaczy jej termin od 7 do 14 dni celem wniesienia należnej sumy. Jeżeli w terminie tym należne sumy nie zostaną uiszczone, pismo wraz z załącznikami podlega zwrotowi lub czynność, uzależniona od opłaty, będzie zaniechana.

2. Władza ma jednak załatwić podanie mimo nieuiszczenia opłaty:

a) jeżeli za niezwłocznem załatwieniem przemawiają względy publiczne lub wzgląd na poważny interes strony;

b) jeżeli wniesienie podania stanowi czynność, dla której jest ustanowiony termin prekluzyjny;

c) jeżeli podanie wniosła osoba zamieszkała zagranicą bez pośrednictwa konsulatu polskiego.

3. Wszelkie opłaty, należności w sprawie oraz koszta postępowania administracyjnego, o ile w wyznaczonym przez władzę terminie nie zostaną prze stronę uiszczone, będą ściągnięte przymusowo w drodze administracyjnej wraz z kosztami egzekucyjnemi.

4. W wypadku, przewidzianym w lit. c) ust. 2 artykułu niniejszego, władza przesyła odpowiedź na podanie właściwemu konsulatowi polskiemu, który ją doręczy za uprzedniem pobraniem opłaty konsularnej.

5. W razie stwierdzonego ubóstwa strony, władza władna jest częściowo lub całkowicie zwolnić ją od opłat należności oraz innych kosztów postępowania.

6. Skutki niewniesienia opłaty stemplowej, jako też sprawy zwolnienia od tej opłaty regulują przepisy o opłatach stemplowych.

## XVI. Postanowienia egzekucyjne i karne.

*Art. 108.* 1. Strony, świadkowie i biegli, winni niestawiennictwa na wezwanie władz lub odmowy dania żądanych wyjaśnień lub zeznań na piśmie bez usprawiedliwionej przyczyny, ulegają w celu wymuszenia czynności karze do 50 zł. W razie ponownego niewykonania żądania władzy — ulegają karze do 100 zł. i mogą być sprowadzeni do urzędu przymusowo. Kara może być ściągnięta dopiero po upływie terminu wskazanego w ust. 2.

2. Strony, świadkowie i biegli mogą w ciągu 14 dni od daty ogłoszenia im decyzji wymierzającej karę przedstawić władzy przyczyny niestawiennictwa. W razie uznania tych przyczyn za usprawiedliwione władza może uchylić nałożoną karę pieniężną.

*Art. 109.* 1. Za nieprzystojne zachowanie się w urzędzie, niezależnie od zastosowania postanowienia art. 67, jak również za wniesienie do urzędu podania, które zawiera wyrażenia nieprzystojne, lub jest utrzymane w tonie niewłaściwym i nieodpowiadającym godności urzędu, winni ulegają grzywnie do 100 zł.

2. W orzeczeniu należy oznaczyć na wypadek nieściągalności grzywny karę aresztu zastępczego według słusznego uznania władzy jednak nie ponad dni 3.

3. Nałożenie kary nie wyklucza możności skierowania sprawy przeciwko winnemu na drogę sądową.

(Do art. 108—109). Jeżeli uchybień, przewidzianych w tych artykułach dopuści się osoba, podlegająca ustawie z dnia 1 lipca 1926 o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) wobec władz szkolnych, winna być pociągnięta do odpowiedzialności w myśl przepisów specjalnych, zawartych w tej ustawie.

*Art. 110.* 1. Kary pieniężne na mocy art. 108 i grzywny na mocy art. 109 nakłada oraz przymusowe sprowadzenie na mocy art. 108 zarządza powiatowa władza administracji ogólnej na żądanie kierownika właściwego urzędu po zbadaniu prawności i celowości żądania, o ile ono nie pochodzi od wyższej instancji.

2. Na decyzję władzy o nałożeniu kary pieniężnej na mocy art. 108 służy odwołanie do wojewody (Komisarza Rządu). Odwołanie nie wstrzymuje wykonania.

3. Z powodu decyzji władzy o nałożeniu grzywny na mocy art. 109 można żądać skierowania sprawy do sądu według przepisów o postępowaniu karno-administracyjnem. Żądanie to nie wstrzymuje ściągnięcia grzywny.

## XVII. Postanowienia przejściowe i końcowe.

*Art. 111.* 1. O ile obowiązujące ustawy nie przewidują kar za fałszywe zeznanie, względnie za fałszywą przysięgę lub przyrzeczenie, albo zapewnienie zamiast przysięgi w postępowaniu administracyjnem, czyny powyższe ulegają karom, przewidzianym dla tych przestępstw w postępowaniu sądowem.

2. Złożenie przyrzeczenia uważa się za równoznaczne zapewnieniu w miejsce przysięgi na obszarze mocy obowiązującej kodeksu karnego z 1871 r.

*Art. 112.* Przepisów rozdziałów III—XVI nie rozciąga się na postępowanie:

a) w sprawach dotyczących administracji wojskowej, o ile postępowanie toczy się przed władzami wojskowemi;
b) w sprawach dotyczących państwowych podatków bezpośrednich i pośrednich, opłat stemplowych, oraz ceł i monopolów, zarówno w postępowaniu administracyjnem, jak i karnem;
c) w sprawach, załatwianych przez placówki dyplomatyczne i konsularne Rzeczypospolitej Polskiej zagranicą oraz przez Komisarjat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Gdańsku;
d) w sprawach, należących do właściwości władz górniczych.

*Art. 113.* O ile rozporządzenie niniejsze lub inne przepisy prawne nie stanowią inaczej, przepisy rozporządzenia niniejszego nie mają zastosowania do postępowania:

a) w sprawach karno-administracyjnych,
b) w sprawach dyscyplinarnych,
c) w sprawach sporno-administracyjnych w województwach: poznańskiem, pomorskiem i śląskiem,
d) w sprawach likwidacji majątków prywatnych niemieckich w wykonaniu Traktatu Pokoju, podpisanego w Wersalu dnia 28 czerwca 1919 r.

*Art. 114.* Do postępowania w kolegjach, które współdziałają w poszczególnych działach administracji państwowej w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego z głosem stanowczym, przepisy rozporzą-

dzenia niniejszego mają zastosowanie o tyle, o ile poszczególne ustawy regulujące tryb postępowania tych kolegjów nie normują postępowania w sposób odmienny.

*Art. 115.* Przepisy rozporządzenia niniejszego nie naruszają mocy prawnej przepisów o postępowaniu przed urzędami, komisjami, komitetami oraz innemi organami ziemskiemi, podległemi Ministrowi Reform Rolnych, a przewidzianemi w poszczególnych ustawach.

*Art. 116.* Do postępowania orzeczniczego w sprawach ubezpieczeń społecznych postanowienia rozporządzenia niniejszego będą miały zastosowanie tylko do czasu unormowania osobną ustawą orzecznictwa w tych sprawach, i o tyle tylko, o ile w myśl przepisów obowiązujących w chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego orzecznictwo to będzie należało do władz administracji ogólnej.

*Art. 117.* 1. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia rozciągać moc przepisów rozporządzenia niniejszego w odpowiednim zakresie na postępowanie w sprawach z pod jego działania wyżej wyłączonych, wprowadzając w niem odpowiednie zmiany, stosownie do charakteru załatwianych spraw i potrzeb odnośnych działów administracji, oraz wydając potrzebne przepisy przechodnie i wykonawcze.

2. W szczególności, rozporządzenie Rady Ministrów przystosowuje zasady rozporządzenia niniejszego do postępowania w sprawach, objętych lit. c) art. 112. Przepisy ustawy z dnia 11 listopada 1924 r. o organizacji konsulatów i o czynnościach konsulów (Dz. U. R. P. Nr. 103, poz. 944) pozostaną niezmienione.

3. Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do występowania z inicjatywą wobec poszczególnych ministrów i Rady Ministrów w sprawie rozporządzeń, o których mowa w powyższych ustępach.

*Art. 118.* Do czasu wejścia w życie kodeksu postępowania karnego organa gminne obowiązane są do doręczania pism sądowych w dotychczasowym zakresie z tą zmianą, iż obowiązek ten dotyczy również gmin miejskich.

*Art. 119.* Uchyla się wszystkie dotychczasowe przepisy w przedmiotach, objętych rozporządzeniem niniejszem, w szczególności: uchyla się ustawę z dnia 1 sierpnia 1923 r. w sprawie środków prawnych od orzeczeń władz administracyjnych (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 712) i ustawę z dnia 31 lipca 1924 r. o środkach prawnych przeciw orzeczeniom i zarządzeniom władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 76, poz. 748).

*Art. 120.* W ustawie z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747) wprowadza się następujące zmiany:

art. 38 ust. 3 i art. 48 ust. 5 otrzymują brzmienie następujące:

„Poza tem mają zastosowanie przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r., o postępowaniu administracyj-

nem (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341) oraz przepisy ustawy z dnia 3 sierpnia 1922 r. o Najwyższym Trybunale Administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 600) z późniejszemi zmianami".

*Art 121.* 1. Sprawy, będące w chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w toku postępowania, niezakończone w danej instancji winny być załatwione w tejże instancji przy zastosowaniu dotychczas obowiązujących przepisów.

2. W dalszem postępowaniu, prowadzonem w toku instancji, należy do spraw tych pod względem rodzaju postępowania, właściwości władz i dopuszczalności środków prawnych stosować przepisy rozporządzenia niniejszego.

3. Jeżeli orzeczenie względnie zarządzenie, wydane w danej instancji, zostały doręczone przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego, a środek prawny do dalszej instancji nie został jeszcze wniesiony, — należy postępować tak, jak gdyby orzeczenie względnie zarządzenie danej instancji zostały wydane i doręczone w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego.

*Art. 122.* Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

*Art. 123.* Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie dnia 1 lipca 1928 r.

# Konkursy.

## Konkursy na posady nauczycielskie w publ. szkołach powszechnych.

W powiecie bóbreckim:

1. Posada kierownika szkoły 3-klasowej w Bortnikach nad Dniestrem. Język wykładowy utrakwistyczny, stacja kolejowa, poczta w miejscu. gruntu 4 morgi.

2. Posada kierownika 5-kl. publ. szkoły powszechnej mieszanej w Mikołajowie ad Gaje. Język nauczania polski i ruski, budynek własny, murowany, pola dla nauczyciela $2^1/_3$ morga, stacja kolejowa, poczta i kaplica ob. łać. w miejscu.

3. Unieważnia się konkurs na posadę nauczyciela 1-kl. publ. szkoły powsz. w Podliskach, ogłoszony w Nr. 3/28 Dz. Urz. Kur. O. S. Lw.

4. Unieważnia się konkurs na posadę nauczyciela samoistnego w 1-kl. publ. szkole powsz. w Żabokrukach, ogłoszony w Dz. Urz. K. O. S. L. Nr. 3/28.

W powiecie bohorodczańskim:

Posada kierownika 3-kl. szkoły w Markowej. Język nauczania ruski. Szczegóły dotyczące mieszkania, gruntu i innych korzyści do tej posady przywiązanych, wymienione są w szematyźmie szkolnym z r. 1926. (Konkurs po raz drugi).

W powiecie brzeżańskim:

Posada kierownika 7-kl. szkoły powszechn. mieszanej w Kozowej. Pierwszeństwo mają kandydaci, posiadający egzamin wyższy z grupy przyrodniczej.

W powiecie buczackim:

Stanowisko kierownika 5-kl. szkoły powszechnej w Baryszu. Język nauczania polski, jest mieszkanie służbowe, 2 morgi pola.

Kandydaci z W. K. N., względnie z egzaminem wydziałowym, mają pierwszeństwo.

W powiecie dobromilskim:

1. Posada kierownika 2-kl. szkoły powszechnej w Kuźminie. Język nauczania polski, odległość od stacji kolejowej 26 km, mieszkanie służbowe o 3 ubikacjach, jeden morg gruntu dla kierownika.

2. Posada kierownika 7-kl. szkoły powszechnej męskiej w Dobromilu, Mieszkanie służbowe jest, gruntu niema. Pierwszeństwo mają kandydaci posiadający egzamin wydziałowy lub wyższy kurs nauczycielski.

W powiecie doliniańskim:

1. Posada kierownika 2-kl. szkoły powszechnej w Bełejowie. Oddalenie od miasta powiatowego 19 km. Przy szkole jest mieszkanie służbowe, język nauczania ruski.

2. Pasada nauczyciela kierującego 1-kl. szkoły w Pszeniczniku. Oddalenie od stacji kolejowej 8 km., język nauczania ruski. Przy szkole jest mieszkanie służbowe i $^1/_2$ morga gruntu.

W powiecie drohobyckim:

1. Posada kierownika 7-kl. publ. szkoły pow. żeńskiej im. E. Orzeszkowej w Drohobyczu. Język nauczania polski. Budynek własny. (Konkurs ponowny).

2. Posada kierownika 3-kl. publ. szkoły powsz. w Łastówkach. Język wykładowy ruski. Mieszkanie służbowe w budynku szkolnym. Ogłoszony w Nrze 1/28 konkurs na tę posadę jako na 2-klasową unieważnia się.

3. Posada kierownika 3-kl. publ. szkoły powszechnej w Tuczapach. Mieszkanie służbowe składa się z 2 pokoi i kuchni. (Konkurs ponowny).

4. Unieważnia się konkurs na posadę kierownika 2-kl. publ. szkoły powsz. w Urożu, ogłoszony w Nr. 1/28 Dz. Urz. K. O. S. L.

W powiecie gródeckim:

Posada nauczyciela kierującego 2-kl. szkoły powszechnej w Kamienobrodzie. Język wykładowy polsko-ruski. Szkoła mieści się w budynku

gminnym i wynajętym, mieszkanie służbowe w budynku gminnym, składające się z 1 pokoju i kuchni, szkoła ma 1 morg pola dla użytku kierownika szkoły.

W powiecie kołomyjskim:

Posada kierownika 2-kl. szkoły powszechnej w Ostapkowcach. W budynku szkolnym jest mieszkanie służbowe o 2 pokojach i kuchni, przy szkole ogród o powierzchni 45 *a* 2 $m^2$ i dwa morgi gruntu dla użytku kierownika szkoły.

We Lwowie:

1. Posada kierowniczki 7-kl. publicznej szkoły powszechnej żeńskiej im. ks. Isakowicza we Lwowie. (Konkurs ponowny).

2. Posada kierowniczki 7-kl. szkoly powszechnej żeńskiej im. św. Marcina we Lwowie, względnie inne posady kierowniczek 7-kl. szkół przy tej sposobności opróżnić się mogące. Język wykładowy polski.

Do tej posady nie jest przywiązane mieszkanie służbowe.

W powiecie lwowskim:

Posada kierownika szkoły 5-kl. w Prusach. Szkoła rozwojowa, język nauczania polski. Budowa nowej szkoły w przygotowaniu. Przy szkole jest mieszkanie służbowe i 1 mg pola.

Kandydaci z egzaminem wydziałowym lub ukończonym W. K. N. będą mieli pierwszeństwo.

W powiecie lubaczowskim:

Posady kierowników szkół:

1. 4-kl. utrakwistycznej w Dzikowie Starym. Mieszkania służbowego niema, 2 morgi pola są.

2. 2-kl. polskiej w Lisichjamach. Mieszkanie służbowe trzypokojowe, ogród i 2 morgi pola.

3. 2-kl. polskiej w Łukawcu. Przy szkole mieszkania służbowego niema, 2 morgi pola są.

4. 2-kl. powszechnej utrakwistycznej w Baszni Górnej. Przy szkole są 2 morgi pola i mieszkanie służbowe dwupokojowe.

5. 2-kl. utrakwistycznej w Niemstowie. Mieszkania służbowego niema, budowa szkoły w toku.

6. 2-kl. polskiej w Woli Cewkowskiej. Mieszkanie służbowe 2-pokojowe, pola niema.

7. 1-kl. utrakwistycznej w Tymcach. Mieszkanie służbowe jednopokojowe, pola brak.

8. 2-kl. publ. szkoły powsz. w Borowej Górze. Język wykładowy polsko-ruski. Mieszkanie służbowe 2-pokojowe, 1 morg pola dla kierownika. (Konkurs po raz drugi).

9. Unieważnia się konkurs na posadę nauczyciela samoistnego 1-kl. publ. szkoły powsz. w Krzywem, ogłoszony w Dz. Urz. K. O. S. Lw. Nr. 2/28.

W powiecie łańcuckim:

Posada kierownika 2-kl. publ. szk. powsz. im. Kościuszki w Białobrzegach. Budynek murowany, mieszkanie 1 pokój i kuchnia. Odległość od stacji kolejowej 6 *km*. Grunt szkolny 3950 $m^2$. (Konkurs po raz drugi).

W powiecie mościskim:

Posady kierowników szkół:

1) Przy 2-kl. szkole w Makuniowie. Od miasta Sądowa Wisznia 13 *km*, od stacji kolejowej w Sądowej Wiszni 15 km, budynek własny, drewniany, z mieszkaniem dla kierownika. Przy szkole jest ogród o pow. 451 $m^2$ i 2 morgi pola do użytku kierownika. Język wykładowy ruski.

2) Przy szkole 3-kl. z polskim językiem w Myślatyczach. Od miasta powiatowego 12 km, od przystanku kolejowego w Trzcieńcu 9 km. Budynek własny, drewniany, mieszkanie służbowe niewykończone. Do szkoły należy jako ogród parcela o pow. 1200 $m^2$. Pola niema.

3) Przy 3-kl. szkole z dwujęzycznym wykładem w Radenicach. Od miasta powiatowego 8 km, od stacji kolejowej 12 km. Budynek własny, murowany. Mieszkanie służbowe dla kierownika składa się z pokoju i kuchni. Przy szkole jest ogród o pow. 860 $m^2$ i 2 morgi gruntu dla kierownika.

4) Przy 3-kl. szkole z dwujęzycznym wykładem w Bolanowicach. Od miasta pow. 20 km, od stacji kolejowej 24 km. Budynek własny, murowany, z mieszkaniem służbowem, składającem się z 2 pokoi i kuchni. Przy szkole jest ogród o pow. 5.755 $m^2$ i 2 morgi pola do użytku kierownika.

5) Przy 3-kl. szkole z polskim językiem wykładowym w Nikłowicach. Od Sądowej Wiszni 9 km, od stacji kolejowej 11 km. Budynek własny, drewniany. Mieszkanie służbowe dla kierownika składa się z 2 pokoi i kuchni. Przy szkole jest ogród o pow. 2.600 $m^2$, pola niema.

6) Przy 4-kl. szkole z polskim językiem w Stojańcach. Budynek własny murowany wraz z mieszkaniem dla kierownika. Od miasta powiatowego $13^1/_2$ km, od stacji kolejowej w Chorośnicy $8^1/_2$ km. Ogród jest, pola niema.

7) Przy 5-kl. szkole z ruskim językiem w Starzawie. Od miasta powiatowego 14 km, od stacji kolejowej 10 km. Budynek własny, murowany. Mieszkanie służbowe składa się z 3 pokoi i kuchni. Przy szkole jest około morg ogrodu. Pola niema.

8) Przy 5-kl. szkole z polskim językiem wykładowym w Lackiej Woli. Od miasta powiatowego 6 km., od przystanku kolejowego w Trzcieńcu 1 km. Budynek własny, murowany. Przy szkole jest ogród i pole o powierzchni około 2000 sążni kwadr.

O stanowiska kierowników szkół w Starzawie i Lackiej Woli ubiegać się mogą kandydaci z ukończonym wyższym kursem nauczycielskim lub egzaminem wydziałowym. Kandydaci ci przy równych warunkach z innymi mają pierwszeństwo.

W powiecie przemyślańskim:

Posada kierowniczki ewentualnie kierownika 7-klasowej szkoły żeńskiej w Przemyślanach. Język nauczania polski. Mieszkanie służbowe

w budynku szkolnym. Pierwszeństwo mają kandydaci, posiadający egzamin wyższego kursu nauczycielskiego lub egzamin wydziałowy.

W powiecie rudeckim:

1) Posada nauczyciela kierującego szkoły 3-klasowej w Chłopczycach. Mieszkanie służbowe, pola brak.

2) Posada nauczyciela kierującego szkoły 2-klasowej w Woszczańcach. Mieszkanie służbowe, pola brak.

W powiecie rzeszowskim:

Posada kierownika 7-kl. publ. szkoły powszechnej w Błażowej Mieszkanie służbowe o 3 pokojach i kuchni, ogród o powierzchni 1240 $m^2$ Połączenie autobusowe z Rzeszowem. Pierwszeństwo mają kandydaci posiadający wyższy kurs nauczycielski. (Konkurs ponowny).

W powiecie skałackim:

Stanowisko kierownika 6-kl. publicznej szkoły powszechnej z polskim językiem nauczania w Sorocku. Mieszkanie służbowe o 3 ubikacjach i kuchni. Do miasta powiatowego 12 km.

W powiecie sokalskim:

1) Posada kierownika 2-kl. publicznej szkoły powszechnej w Przewodowie. Język nauczania polsko-ruski, mieszkanie służbowe złożone z 2 pokoi i kuchni (Konkurs ponowny).

2) Posada kierownika 2-kl. publicznej szkoły powsz. w Zubkowie. Język nauczania polsko-ruski, mieszkanie służbowe złożone z 2 pokoi i kuchni, gruntu szkolnego 1225 $m^2$. (Konkurs ponowny).

3) Posada kierownika 2-kl. publicznej szkoły powsz. w Liskach. Język nauczania polsko-ruski, mieszkanie służbowe złożone z 2 pokoi i kuchni, ogród szkolny 16 *a*. (Konkurs ponowny).

W powiecie stanisławowskim:

1. Posada kierownika 7-kl. szkoły powsz. im. Mickiewicza w Stanisławowie. Pierwszeństwo mają kandydaci, posiadający ukończony W. K. N. lub egzamin wydziałowy z grupy I. Mieszkania służbowego brak.

W powiecie staro-samborskim:

Posada kierownika szkoły:

1) 2-klasowej powszechnej w Busowisku. Budynek własny z mieszkaniem służbowem, gruntu ornego 827 $m^2$, stacja kolejowa w miejscu, język nauczania ruski.

2) 3-klasowej powszechnej w Leninie Wielkiej. Własny budynek z mieszkaniem służbowem, pola ornego 1334 $m^2$, odległość od stacji kolejowej 7.5 km, język nauczania ruski.

3) 4-klasowej powszechnej w Starej Soli. Szkoła posiada budynek własny z mieszkaniem służbowem, pola ornego niema, odległość od stacji kolejowej 5.5 km, język nauczania polski.

4) 5-klasowej powszechnej w Starej Ropie. Szkoła posiada własny budynek z mieszkaniem służbowem, gruntu ornego 200 s[2], odległość od stacji 6.5 km, język nauczania polski.

Pierwszeństwo na posadę kierownika szkoły w Starej Ropie zastrzega się kandydatowi z egzaminem dla szkół wydziałowych, lub Wyższym Kursem Nauczycielskim.

W powiecie tarnobrzeskim:

Posada kierownika 4-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Turbji. Mieszkanie złożone z 1 pokoju, gruntu 58 a.

W powiecie turczańskim:

Posada samoistnego nauczyciela (ki) 1-klasowej szkoły powszechnej w Dołżkach. Język nauczania ruski. Gruntu 1 morg.

W powiecie zaleszczyckim:

Posada kierownika 2-klasowej szkoły powszechnej w Hałowczyńcach. Konkurs ponowny, bliższe dane są podane w Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. Nr. 3. z 1928 r., str. 127 (Zaleszczyki, poz. 6).

Unieważnia się konkurs na posadę kierownika 4-klasowej szkoły powszechnej w Nyrkowie, ogłoszony w Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. Nr. 3. z r. 1928, str. 127.

W powiecie zborowskim:

Posada nauczyciela (ki) samoistnego 1-klas. szkoły powszechnej w Milnie II. (Bukowina) z polskim językiem nauczania. Szkoła mieści się w budynku własnym, mieszkanie służbowe składa się z 1 pokoju i kuchni.

W powiecie złoczowskim:

Posada kierownika 7-kl. publicznej szkoły powszechnej w Sasowie. Język nauczania polski i ruski. Pierwszeństwo mają kandydaci z egzaminem z wyższego kursu nauczycielskiego, lub równorzędnego. Mieszkanie służbowe w nowym budynku szkolnym.

W powiecie żółkiewskim:

1) Stanowisko kierownika 2-kl. publ. szkoły powszechnej w Skwarzawie Starej. Język wykładowy polski. Budynek szkolny o 1 sali, 1 morg gruntu (Konkurs ponowny).

2) Stanowisko kierownika 3-klas. szkoły powszechnej w Dzibułkach. Język nauczania polsko-ruski. Budynek szkolny murowany, mieszkanie służbowe, ogród i 2 morgi pola.

**Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do końca marca 1929 r.**

## Wolne posady nauczycieli podwładnych.

W powiecie lubaczowskim:

Posada nauczyciela (lki) podwładnego (ej) w szkole 6-klasowej polskiej w Narolu Mieście. Na posadę tę zastrzega się pierwszeństwo kandydatom (tkom), posiadającym W. K. N. lub egzamin wydziałowy.

W powiecie mościskim:

1) Posada nauczyciela posiadającego egzamin wydziałowy lub ukończony wyższy kurs nauczycielski z grupy humanistycznej w 7-kl. szkole męskiej im. Kr. Jana Sobieskiego w Mościskach.

2) Posada nauczyciela posiadającego egzamin lub ukończony wyższy kurs nauczycielski z grupy geograficzno-przyrodniczej w tej samej szkole.

3) Posada nauczycielki posiadającej egzamin wydziałowy lub ukończony wyższy kurs nauczycielski z grupy matematyczno-fizycznej w 7-kl. szkole żeńskiej im. Kr. Jadwigi w Mościskach.

W powiecie starosamborskim:

Posady nauczycieli (lek) z wyższemi kursami nauczycielskiemi lub równorzędnemi egzaminami dla szkół wydziałowych:

1) przy publicznej 7-klasowej szkole powszechnej męskiej w Starym Samborze z grupą II. (geograficzno-przyrodniczą);

2) przy publicznej 7-klasowej szkole powszechnej męskiej w Chyrowie z grupą I. (humanistyczną);

3) przy publicznej 7-klasowej szkole powszechnej żeńskiej w Chyrowie z grupą III. (fizyko-matematyczną);

4) przy publicznej 7-klasowej szkole powszechnej mieszanej w Felsztynie z grupą I. (humanistyczną).

Pierwszeństwo przy szkołach męskich w Starym Samborze i Chyrowie zastrzega się mężczyznom. Język nauczania w wymienionych szkołach polski.

Nakładem Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.
Odbito w drukarni i litografji Piller-Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska 3.